

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
SOS: Qız
uşaqlarının
sayı azalır -
İlginc
səbəb
yazısı səh.13-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 5-7 iyul 2025-ci il Şənbə № 114 (8724) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Bakı və Moskvanı Ərdoğan barışdıracaq? - kritik gəlişmə

Vaxtilə Azərbaycan da Türkiyə-Rusiya barışığında rol oynamışdı...

yazısı səh.8-də

Ermənistan yeni qırıcılar alır - sülh "hazırlığı"...

yazısı səh.9-da

Bakının böyük təzminat davası - O halda imtina ediləcək ki...

yazısı səh.5-də

Parlamentdə mühüm qərarlar

yazısı səh.10-da

Moskva ilə çekişmədə "ingilis barmağı"? - Sensasion iddia

yazısı səh.5-də

Tramp-Putin danışığı: kim kimdən şikayət etdi?

yazısı səh.7-də

Evlilik yaşı "qocalır", doğum azalır - Səbəblər

yazısı səh.11-də

Sərnişinlərin kondisionersiz avtobus dərdi

yazısı səh.15-də

Dövlət Xidmətindən təhdidlərə reaksiya

yazısı səh.2-də

Rus turistlərin Azərbaycan seçimi - Gözlənti

yazısı səh.12-də

Şimal-Cənub Dəhlizi bağlansa...

yazısı səh.14-də

Bir ayın kirayəsi bir günə - Bağ evləri "od tutub yanır"

yazısı səh.12-də

XANKƏNDİDƏ TARİXİ ZİRVƏ - AZƏRBAYCAN BUNU DA BACARDI

Türk-müsəlman dünyasının liderləri azad Qarabağda bir araya gəldi; növbəti uğurlu ev sahibliyi, mühüm mesajlar...

yazısı səh.3-də

Qonsuluqda terror təhlükəsi - "Bakıya gedin!" mesajı

ABŞ öz vətəndaşlarını İrana səfər etməməyə, ölkəmizə keçməyə çağırır - bəyanatın arxasındakı geosiyasi signallar

yazısı səh.6-da

Yaziçı Anardan Solovyova ağır sözlər

yazısı səh.4-də

Sergey Mironov

Mironovdan diasporumuza qarşı həyasız çağırış

yazısı səh.8-də

Əli Hüseynli

Deputat Naxçıvanla bağlı referendum anonsu etdi

yazısı səh.9-da

İlham Əliyev Trampa məktub göndərdi

Prezident İlham Əliyev Amerika Birləşmiş Ştatları Prezidenti Donald Trampa təbrik məktubu ünvanlayıb.

Musavat.com xəbər verir ki, təbrik məktubunda deyilir:

“Hörmətli cənab Prezident,

Amerika Birləşmiş Ştatlarının milli bayramı - Müstəqillik Günü münasibətilə Sizi və Sizin simanızda dost Amerika xalqını öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından səmimi-qəlbdən təbrik edir, ən xoş arzularımı çatdırıram.

Biz Azərbaycan ilə Birləşmiş Ştatlar arasında dostluq münasibətlərinə və tərəfdaşlığa xüsusi əhəmiyyət veririk. Beynəlxalq sülh və təhlükəsizliyin gücləndirilməsi, terrorizmə və onun müxtəlif təzahürlərinə qarşı mübarizə, enerji təhlükəsizliyi və bir sıra digər mühüm sahələr üzrə fəal və səmərəli əməkdaşlığımız sıx tərəfdaşlığımızın səciyyəvi cəhətlərindəndir.

Məmnunluqla qeyd etmək istərdim ki, Amerika Birləşmiş Ştatları Azərbaycanın uzun illərdən bəri enerji sahəsində sadıq tərəfdaşdır. Bu sahədə xoş ənənələrə əsaslanan və sağlam təməllər üzərində qurulmuş əməkdaşlığımız hazırda da uğurla davam edir. Azərbaycanın enerji strategiyası, eləcə də regionda sabitliyə və inkişafa xidmət edən nəhəng infrastruktur layihələrinin həyata keçməsinə ABŞ-nin göstərdiyi davamlı dəstəyini yüksək qiymətləndiririk.

Bu gün Azərbaycan-Birləşmiş Ştatlar dostluq əlaqələrini və tərəfdaşlığını keyfiyyətə yeni səviyyəyə yüksəltmək üçün yaxşı imkanlar vardır. Hesab edirəm ki, iqtisadi-ticari, energetika, nəqliyyat, sənaye, aviasiya, yüksək texnologiyalar, sərmayə qoyuluşu və digər mühüm sahələrdə qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığımızın inkişafı üçün böyük potensial mövcuddur.

İnanıram ki, qəti siyasi iradəmiz və birgə söylərimiz sayəsində dost və tərəfdaş ölkələrimiz arasında əlaqələr və əməkdaşlıq xalqlarımızın mənafələrinə uyğun olaraq bundan sonra da hərtərəfli genişlənməyə davam edəcəkdir.

Belə bir əlamətdar gündə Sizə möhkəm cansağlığı, xoşbəxtlik, işlərinizdə müvəffəqiyyətlər, Amerika Birləşmiş Ştatlarının dost xalqına daim əmin-amanlıq və firavanlıq diləyirəm”.

Konstitusiyaya Məhkəməsinə 4 hakim təyin olunub

Milli Məclisin iclasında “Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsi hakimlərinin təyin edilməsi haqqında” məsələ müzakirəyə çıxarılıb. Layihəyə əsasən, Rəşid Rzaev, Otari Qvaladze, Fərhad Tutayuk və Rauf Quliyevin Konstitusiyaya Məhkəməsinin hakimləri təyin edilməsi təklif olunub. Məsələ səsverməyə çıxarılaraq qəbul edilib.

Qeyd edək ki, Konstitusiyaya Məhkəməsinin hakimləri Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatına əsasən Milli Məclis tərəfindən təyin edilir.

Kiyevdə Azərbaycan restoranı vuruldu

Kiyevdə Azərbaycan mətbəxinin fəal təqdimini edən tanınmış “Orxan” restoranı ötən gecəki hücum zamanı tamamilə darmadağın olub. “Yeni Müsavat” bildirir ki, bu barədə Ukraynada fəaliyyət göstərən azərbaycanlı jurnalist Mübariz Aslanov Feysbuk hesabında paylaşım edib. Bildirilib ki, ruslara məxsus dron restoranın həyətində düşüb.

Meyxanaçı Mahir azadlığa buraxıldı

“Mahir ay brat” ləqəbi ilə tanınan meyxanaçı Mahir Qonşuyev azadlığa buraxılıb.

APA xəbər verir ki, məhkəmənin qərarı ilə ona yenidən elektron qolbaq tətbiq edilib və məhkəmə zalından azad edilib.

Qeyd edək ki, Mahir Qonşuyev 2023-cü ilin iyununda həbs edilib. Ona qarşı Cinayət Məcəlləsinin 234.1-1 (satış məqsədi olmadan külli miqdarda narkotik əldə etmə, saxlama, daşıma) maddəsi ilə ittiham irəli sürülüb.

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsi 30 yanvar 2024-cü il hökmünə əsasən, Mahir Qonşuyev barəsində 1 il 8 ay müddətə azadlığın məhdudlaşdırılması (elektron qolbaq daşıma) cəzası təyin edilib. Meyxanaçı məhkəmə zalından birbaşa azadlığa buraxılıb.

Bir qədər əvvəl M.Qonşuyev qaydaları pozduğu üçün barəsində olan azadlığın məhdudlaşdırılması cəzası ləğv edilib və azadlıqdan məhrum etmə ilə dəyişdirilib.

Dövlət Xidmətindən təhdidlərə reaksiya

“Azərbaycanda internet bağlantısının dayanıqlılığı və informasiya təhlükəsizliyi təmin olunur”. Bu barədə Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidməti xəbər verir.

Qeyd edilib ki, son zamanlar baş verən hadisələrin fonunda bəzi media subyektlərində ölkəmizin Qlobal İnternet Şəbəkəsinə bağlılığının internet təminatında alternativlik prinsipi tətbiq olunmuş, informasiya təhlükəsizliyi üzrə tədbirlər isə 24/7 rejimində Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidməti tərəfindən monitorinq olunmaqdadır”, - məlumatda qeyd edilib.

nə təhdidlərlə bağlı məlumatlar yayılmaqdadır. Qeyd olunan narahatlıqlarla əlaqədar bildirmək istəyirik ki, ölkəmizin əsas internet daşıyıcıları tərəfindən Qlobal İnternet Şəbəkəsinə bağlantı mübadilə olan internetin tutumu nəzərə alınmaqla coğrafi baxımdan bir neçə istiqamətdə alternativlərə tam təmin olunmuşdur. Bu səbəbdən də ölkəmizin internet trafikinin daşınmasında konkret bir ölkədən asılılığı yoxdur.

“Eyni zamanda bildirmək istəyirik ki, AzStateNet şəbəkəsi üzərindən fəaliyyətləri təmin olunmuş dövlət informasiya ehtiyatlarının internet təminatında alternativlik prinsipi tətbiq olunmuş, informasiya təhlükəsizliyi üzrə tədbirlər isə 24/7 rejimində Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidməti tərəfindən monitorinq olunmaqdadır”, - məlumatda qeyd edilib.

Məmməd İsmayıl xəstəxanaya yerləşdirilib

Şair Məmməd İsmayıl xəstəxanaya yerləşdirilib. Bu barədə APA-ya onun qızı İntizar İsmayıl məlumat verib. O bildirib ki, atası artıq 4 gündür xəstəxanadadır:

“Keçən ayın 30-da xəstəxanaya gətirdik. Bədəninə infeksiya var. Neçə gündür ki, yemək yemir. Həkimlərin sözlərinə görə, o, bundan sonra ən azı 10 gün də həkim nəzarətində qalmalıdır”.

Bu gün Bakıda 28 dərəcə isti olacaq

İyulun 5-də gözlənilən hava şəraiti açıqlanıb. Milli Hidrometeorologiya Xidməti məlumat yayıb.

Bildirilib ki, Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraitinin dəyişkən buludlu olacağı, aralıq tutulacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Lakin şəhər və axşam yarımadasının bəzi yerlərində qismüddətli az yağış yağacağı ehtimalı var. Aralıq güclənən şimal-qərb küləyi əsəcək.

Havanın temperaturu gecə 18-21° isti, gündüz 25-28° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi normadan aşağı 757 mm civə sütunu olacaq. Nisbi rütubət gecə 60-65 %, gündüz 50-55 % olacaq.

Azərbaycanın rayonlarında hava şəraitinin dağlıq ərazilərdən başlayaraq aralıq yağış yağacağı, şimşək çaxacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə qismüddətli leysan xarakterli intensiv olacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Gecə və şəhər bəzi yerlərdə duman. Qərb küləyi bəzi yerlərdə aralıq güclənəcək.

Havanın temperaturu gecə 18-21° isti, gündüz 28-32° isti, dağlarda gecə 5-10° isti, gündüz 12-17° isti olacaq.

Şəmkirdə 23 yaşlı oğlan bıçaqlanıb

Şəmkirdə bıçaqlanma hadisəsi baş verib. APA-nın yerli bürosunun məlumatına görə, 2002-ci il təvəllüdlü K.Abbasov bıçaq xəsarəti ilə xəstəxanaya yerləşdirilib və əməliyyat edilib.

Məlumatla görə, K.Abbasov aralarında baş verən münaqişə zamanı 2011-ci il təvəllüdlü A.A. bıçaqlayıb. Hadisəni törətməkdə şübhəli bilinən yeniyetmə saxlanılıb. Fakt araşdırılır.

İki həftədə 7 nəfər batıb

Son 2 həftə ərzində qeyri-cəmiyyət ərazilərində 7 nəfərin batması faktı qeydə alınıb. APA xəbər verir ki, bu barədə Fövqəladə Hallar Nazirliyi qeyri-cəmiyyət ərazilərlə bağlı məlumatında bildirilib.

“Nəzərə alınmalıdır ki, çimərlik üçün nəzərdə tutulmayan kanal, arx, çay, göl və digər su hövzələrinin təhlükəli sualtı relyefə, sürətli axına, qeyri-müəyyən dərinliyə, məhdud görünüşü və digər təhlükəli xüsusiyyətlərə malik olması həmin hövzələrdən yayda sərnləmək məqsədilə istifadə zamanı həyat və sağlamlıq üçün ciddi təhlükə yaradır”, FHN-in məlumatında deyilib.

Polisdən əməliyyat: narkokuryerlər saxlanıldı

Tovuz Rayon Polis Şöbəsinin əməkdaşlarının həyata keçirdikləri tədbirlər çərçivəsində üç narkokuryer saxlanılıb. Teleqraf-ın yerli bürosu xəbər verir ki, bunlar əvvəllər məhkum olunmuş 34 yaşlı İbrahim Heydərov, 26 yaşlı Nəzakət Qurbanova və 38 yaşlı Əfqan Kərimovdur.

Onlardan 2 kiloqram narkotik vasitə olan marixuana və 1 kq 460 qram həşiş aşkar edilib.

Müəyyən edilib ki, həmin şəxslər ölkə ərazisinə qeyri-qanuni yolla gətirilərək Tovuzda gizlədilmiş narkotikləri şəxsi istifadəsi ilə yanaşı satış məqsədi ilə əldə edib.

Faktla bağlı cinayət işi başlanılıb, saxlanılan şəxslər barəsində həbs qətimkan tədbiri seçilib. Araşdırmalar davam etdirilir.

İylun 4-də Xankəndi şəhərində İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının (ECO) 17-ci Zirvə görüşü keçirilib. Əvvəlcə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sammitdə iştirak edən dövlət və hökumət başçılarına, nümayəndə heyətlərinin rəhbərlərini qarşılayıb. Sonra birgə foto çəkdirilib.

Daha sonra Prezident tədbirdə giriş çıxışı edib. O bildirib ki, Zirvə görüşünün Qarabağda, Xankəndidə təşkil edilməsinin xüsusi mənası var. Ermənistan işğalından azad edilmiş torpaqlarımızda artıq bir neçə mühüm beynəlxalq tədbir keçirildiyini xatırladan dövlət başçısı bildirib: "2023-cü ildə Şuşada ECO-nun Nazirlər Şurasının iclasını, 2024-cü ildə Türk Dövlətləri Təşkilatının ilk qeyri-rəsmi Zirvə görüşünü və bu ilin may ayında Laçında Azərbaycan, Türkiyə və Pakistan rəhbərlərinin üçtərəfli Zirvə görüşünü qeyd etmək istərdim".

Həmçinin ölkə başçısı qeyd edib ki, hazırda işğaldan azad edilmiş bütün Qarabağ və Şərqi Zəngəzurd genişmiqyaslı bərpa-quruculuq işləri aparılır. Ermənistanın ərazilərimizin təxminən 20 faizini 30 ilə yaxın işğal altında saxladığını, etnik təmizləmə həyata keçirdiyini, bir milyondan artıq soydaşımızı öz dedə-baba torpağından didərgin saldıqlarını xatırladan dövlət başçısı vurğulayıb ki, Azərbaycan xalqı və dövləti işğalla heç vaxt barışmayıb: "Dəfələrlə Ermənistanla və onun arxasında duran dövlətlərə bildirdik ki, əgər Ermənistan işğal edilmiş torpaqlardan öz xoşu ilə çıxmırsa, biz öz ərazi bütövlüyümüzü hərbi yolla bərpa edəcəyik. Əfsuslar olsun ki, Ermənistan və onun havadarları bizim bu xəbərdarlığımızı ciddi qəbul etməyiblər. Nəticədə peşman olublar. Biz keçən ay İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının İstanbulda keçirilmiş Nazirlər Şurasının iclasında Ermənistandan zorla didərgin salınmış azərbaycanlıların qayıdış hüququna dəstək ifadə edən qətnamənin bütün 57 üzv ölkənin yekdil qərarı ilə qəbul olunmasını yüksək qiymətləndiririk".

Azərbaycan lideri bir vacib məsələni də iştirakçıların diqqətinə çatdırıb: "Ermənistan torpaqlarımızda bir milyondan çox mina basdırıb. Vətən müharibəsindən bu günə qədər 400-ə yaxın soydaşımız mina partlaması nəticəsində həlak olub və ya ağır yaralanıb. İndi Azərbaycan

Xankəndidə tarixi zirvə

Azərbaycan bunu da bacardı

Türk-müsəlman dünyasının liderləri azad Qarabağda bir araya gəldi; növbəti uğurlu ev sahibliyi, mühüm mesajlar...

Ermənistanın xarabazara çevirdiyi torpaqlarda yeni şəhərlər və kəndlər inşa edilir. "Böyük Qayıdış Proqramı" icra edilir. Bu günə qədər 16 şəhər və kəndə keçmiş məcburi köçkünlərin qayıdışını təmin etmişik. Azad edilmiş ərazilərdə hazırda 50 mindən çox insan yaşayır, çalışır və təhsil alır".

Ölkəsinin hər zaman ECO-nun işində fəal iştirak etdiyini söyləyən cənab Prezident bildirib ki, quruma üzv ölkələrlə əlaqələrimiz uğurla inkişaf edir.

Dövlət başçısının çıxışının bu hissəsi də iştirakçıların diqqətini xüsusilə çəkib: "Bizim ölkəmizdə çox müsbət sərmayə iqlimi mövcuddur. Son 20 il ərzində Azərbaycan iqtisadiyyatına 350 milyard ABŞ dollarına yaxın sərmayə qoyulub ki, bunun da yarısı xarici sərmayədir. Bu gün Azərbaycan bir çox ölkələrin enerji təhlükəsizliyini təmin edir və müxtəlif qaz boru kəmərləri vasitəsilə 12 ölkəyə təbii qaz ixrac edir. Biz göstəriyyə görə dünyada ön sıraldayıq".

"Bölgənin sülh məkanına çevrilməsindən çox şadam". Özbəkistan Prezidenti Şavkat Mirziyoyev toplantıda çıxışı zamanı bildirib.

Zirvə görüşünün yüksək səviyyədə təşkilinə görə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə təşəkkür edən Özbəkistan Prezidenti deyib ki, uzun fasilədən sonra Əfqanıstanın keçid hökuməti də Zirvə görüşündə iştirak edib.

"İqlim dəyişikliyi bütün xalqlar, dövlətlər üçün təhlükə yaradır".

Bu fikirləri isə Qırğız Respublikasının Prezidenti Sadır Japarov səsləndirib. Sadır Japarov İƏT üzvlərini Bışkek

Dağ Sammitində iştiraka dəvət edib.

"Qardaşım Prezident İlham Əliyevi Zirvə görüşünə uğurlu sədrliklə bağlı təbrik edirəm". Bunu isə Pakistan Baş naziri Məhəmməd Şahbaz Şərif sammitdəki çıxışında bildirib. Pakistan Baş naziri deyib ki, Zirvə görüşünün Xankəndidə keçirilməsi böyük əhəmiyyət daşıyır.

Məhəmməd Şahbaz Şərif son İsrail-İran müharibəsindən də danışmış və ölkəsinin Təl-Əvivin Tehrana hücumunu pislədiyini bəyan edib. Pakistan Baş naziri İranda həlak olanlarla bağlı başsağlığı verib, yaralıları tezliklə şəfa arzulayıb.

"ECO-nun potensialı region ölkələrinin inkişafına, rifahına və çiçəklənməsinə kömək edə bilər". Bunu da İran Prezidenti Məsud Pezeşkian deyib. Onun sözlərinə görə, qonşuluq siyasəti İranın iqtisadi diplomatiyası üçün prioritet olaraq qalır: "Bizim üçün ECO qonşularla əməkdaşlığın həyata keçirildiyi təşkilatdır və bu baxımdan o, çoxtərəfli iqtisadi diplomatiyamızda ön planda dayanır. ECO-nun potensialı və imkanları region ölkələrinin və bütün regionun inkişafına, rifahına və çiçəklənməsinə kömək edə bilər".

Onun sözlərinə görə, ECO-ya üzv ölkələr arasında Ticarət Sazişi nəzərdən keçirilməli və həyata keçirilməlidir. "ECO-ya üzv ölkələr arasında azad ticarət haqqında danışıqlar mümkün qədər tez başlanmalı və ECO-da Azad Ticarət Zonası yaratmaq hədəflənməlidir".

M. Pezeşkian qeyd edib ki, ECO-nun dənizə çıxışı olmayan ölkələrinin açıq dənizlərə və dünya bazarlarına daha ucuz, qısa və asan çıxışı olmalıdır: "Bu məsələdə İran və digər tranzit ölkələr mühüm rol oynayır. ECO ölkələri üçün liman və giriş-çıkış məntəqələrində yeni üstünlüklər və imtiyazlar nəzərdən keçirilməlidir. Liman və sərhəd məntəqələrində ECO-ya üzv ölkələrin logistika qovşaqları şəbəkəsi ən yüksək beynəlxalq standartlara uyğun olaraq qurulmalı və təchiz edil-

məlidir".

Zirvə toplantısında çıxış edən Tacikistan Prezidenti Emoməli Rəhmon iştirakçıların diqqətinə çatdırıb ki, Tacikistan İsrailin İrana hücumunu qəbul edilməz sayır.

"Türkiyə bərpa olunan enerji sahəsində təcrübəsini paylaşmağa hazırdır". Qardaş ölkənin rəhbəri Rəcəb Tayyib Ərdoğan belə deyib.

Türkiyə Prezidenti qeyd edib ki, Azərbaycanda Təməz Enerji Mərkəzinin yaradılması ilə bağlı sənədlərin təsdiqlənməsi Türkiyədə son mərhələdədir: "Əməkdaşlığın artırılması hamımız üçün faydalıdır. İƏT-in 2035-ci ilə qədər inkişafı müəyyən ediləcək Strategiyasından gözləntimiz böyükdür və sənədin tezliklə qəbulunu dəstəkləyirik".

Ərdoğan Şuşanın 2026-cı il İƏT-in mədəniyyət paytaxtı seçilməsi münasibətilə Prezident İlham Əliyevi və Azərbaycan xalqını təbrik edib.

Ərdoğan çıxışında İsraili də sərt tənqid edib: "İsrailin bölgə ölkələrinə hücumunun

arxasında Fələstin məsələsinin yaddan çıxarılması niyyəti durur. Buna susmaq olmaz. Fələstin xalqına, hökumətinə dəstəyimizin davamlı olması önəmlidir". Türkiyə rəhbəri ŞKTC Prezidentinin Zirvə görüşündə iştirakını yüksək qiymətləndirib.

Qazaxıstan Baş naziri Oljas Bektenov isə Qazaxıstanda Ətraf Mühit Sammitinin keçirilməsini təklif edib. Sammitdə çıxış edən Əfqanıstan Baş nazirinin müavini Əbdül Qəni Bəradər öncəliklə tədbirin təşkilinə görə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə təşəkkür edib. Daha sonra o deyib ki, Əfqanıstan İslam Əmirliyi artıq Rusiya tərəfindən tanınıb: "Əfqanıstan görünməmiş ümummilli birlik əldə edib. Bu bizə İƏT üzvləri ilə strateji əlaqələri həyata keçirməyə imkan verəcək. Biz əməkdaşlığın şəxələndirilməsinin tərəfdarıyıq".

Türkmənistanın Nazirlər Kabinetinin sədr müavini-xarici işlər naziri Rəşid Məredov isə diqqətə çatdırıb ki, İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı çoxtərəfli əməkdaşlığın inkişafında mühüm platforma rolunu oynaya bilər.

"Azərbaycan Qarabağ, Qarabağ Azərbaycandır", - deyən Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinin (ŞKTC) Prezidenti Ersin Tatarın çıxışı alqışlarla qarşılanıb. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə Zirvə görüşünün təşkilinə görə təşəkkür edən E. Tatar ECO ölkələrini ŞKTC limanlarının potensialından istifadə etməyə çağırıb. İƏT-in Baş katibi Əsəd Məcid Xan bildirib ki, Prezident İlham Əliyevin uzaqgörənliyi nəticəsində bir çox illərə imza atdıq.

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Yazıçı Elçin: “Bu vəhşilik şovinizmin təzahürüdür”

“Bilirsən, iki Rusiya var: bir var, imperiya Rusiyası və imperiya ambisiyası, imperiya iddiaları. Böyük rus şovinizmi. Bu barədə mən “Baş” romanında ətraflı yazmışam. Bu günlərdə Yekaterinburqda törədilən vəhşilik, bax, həmin rus imperiya ambisiyalarının, dediyim o böyük rus şovinizminin təzahürüdür.

Bir də var, Tolstoy, Qoqol, Puşkin, Dostoyevski, Çexov, Çaykovski, Pliseskaya, Tarkovski Rusiyası. Ancaq faciə burasındadır ki, bu ikinci Rusiya həmin imperiya ehtiraslarının, iddialarının, get-gedə güclənən rus şovinizminin, rəhmətlik Üzeyir bəy demişkən, “nikolaylar və generallar hakimiyyətinin” içində itib-batır. Yekaterinburqda həlak olanların ailələrinə, bütün yaxınlarına dərin hüznə başsağlığı verirəm”.

“Yeni Müsavat” xəbər verir ki, bu sözləri Xalq yazıçısı Elçin Əfəndiyev kulis.az-a geniş müsahibəsində deyib.

Yazıçı Elçin müsahibədə onu da qeyd edib ki, Səməd Vurğun “yaltaq” adlandırılıb mətbuata çıxarmağı, bunu müzakirə etməyi biabırçılıq hesab edir: “Ona görə yox ki, Səməd Vurğunun, ya onun kimi bir başqasının həyat yolu aydan arı, sudan duru olub. Ona görə ki, dediyim həmin burulğanın içində nəfəs alan bu insanlar, indiki halda bu sənətkarlar - Mikayıl Müşfiq, Səməd Vurğun, Süleyman Rüstəm, Rəsul Rza, Osman Sarıvəlli, Süleyman Rəhimov, Əli Vəliyev, Əbülhəsən, Mirzə İbrahimov, Mir Cəlal, Mehdi Hüseyn... - XX əsrdə Azərbaycan ədəbi dilini görünməmiş bir sürətlə saflaşdırdılar, təmizlədilər, inkişaf etdirdilər, ictimai şüurda milli-mənəvi “mən”ini sil-kələdilər, Sabirin yuxulayan qəhrəmanlarını oyatdılar... Azdır?”

Əməkdar artist: “Pulsuz verilən dərmanı ala bilmirəm”

Əməkdar artist Rəhman Rəhmanov TƏBİB-ə müraciət edib. Modern.az xəbər verir ki, aktyor “Günə bax” proqramına açıqlama verərək, dövlət tərəfindən ayrılan dərmanları almaqda çətinlik çəkdiyini deyib: “25 ildir şəkər xəstəsiyəm, 15 saylı poliklinikada qeydiyyatdayam. Hər şey yaxşıdır, amma problemimiz var: Biləcəriyə 2500-ə yaxın diabet xəstəsi var.

Dövlət tərəfindən dərman ayrılır, təmənnasızdır. Sağ olsunlar. Amma bunu almaq problem olur. Bizim poliklinikasının özündə imtiyazlı aptek yaradılmışdı, gəlirdi xəstələr alıb gedirdi. İndi isə apteki ləğv etdilər, apardılar 9-cu mikrorayon tərəfə. Neçə min diabet xəstəsi dərmanı oradan alır. O qədər növbə olur ki, almaq qeyri-mümkündür. Kimi əsa ilə gəzir, kimi dayana bilmir. Bəzən isə növbə çatanda görürsən dərman yoxdu, qalmadı. Dərmanım 80 manat edir. Elə olur ki, əlimdə resept, gedib pul verib alıram. TƏBİB-dən xahişim budur ki, bizim Biləcəriyə olan həmin imtiyazlı apteki bərpa etsinlər, bunu nəzərə alsınlar”.

Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin sədri, Xalq yazıçısı Anar Rzayev Trend informasiya agentliyinə “Əyri güzgüdə” adlı məktub ünvanlayıb. Məktubda rusiyalı teleaparıcı Vladimir Solovyovun anti-Azərbaycan iştirakı ilə bağlı fikirlərini bölüşüb. Yazıçı Anar geniş yazısında Solovyovun mütəmadi yalan danışdığını bildirib.

Sitat: “Şəxsi qənaətim odur ki, bu adamın, əslində, rus xalqına dərin nifrəti var. Yoxsa o, qonşu, hətta uzaq ölkələri bütövlükdə məhv etmək, ya da ən pis ehtimalda işğal etmək kimi planlarla hədələməz, təhqir etməzdi. Bu cür davranışla isə o, həmin xalqları Rusiyaya qarşı potensial düşməne çevirməyə çalışır - sanki onların mövcudluğuna təhdid kimi təqdim edir”.

AYB sədrinin sözlərinə görə, Solovyov elə bilir ki, atom Apokalipsisindən özü sağ çıxacaq, ya da ən pis halda da cənnətə düşəcək. Həlbuki onun üçün artıq çoxdan cəhənnəmdəki VIP qazanda yer hazırlanıb. Onun fikrincə, Solovyov şəxsiyyəti “yehudi-faşist” anlayışının nadir nümunəsidir: “Daim öz yəhudi mənsubiyyətini vurğulayan bu şəxs dünya elm və mədəniyyətinə dahilər bəxş etmiş müdrik yəhudi xalqının adına ləkədir”.

Yazıçı Anar qeyd edib ki, Solovyovun Azərbaycan-Ermənistan münasibətləri, Qarabağla bağlı hadisələr barədə səsləndirdiyi tənqidatçı bəyanatlara susmaq mümkün deyil: “Onun Azərbaycan haqqında söylədiyi düşmənçilik dolu fikirlər mənə heyretə gətirir. Solovyovun verilişlərində daim bir neçə erməni çıxış edir (onların içində normal təfəkkürlü rejissor Karen Şahnazarov da var) və Solovyov bu verilişlərdə daim ermənilərə sevgisini dilə gətirir. Vladimir Rudolfovici bir milləti sevdinə və ya onun oliqarxlarına rəğbət göstərdiyinə görə qınamaq olmaz. Amma sual budur: o, sevdiyi ni dediyi erməni xalqına da, rus xalqına da niyə ancaq şər arzulayır?”

Ümumiyyətlə, Azərbaycan-Rusiya münasibətlərində olan son gərginliyə, ölkəmizə və həmvətənlərimizə hücumlara, təhdidlərə cəmiyyətin müxtəlif təbəqələrindən sərt reaksiyalar gəlməkdədir.

Ancaq tanınmış ziyalıların rəylərinə az rast gəlinir. Yazıçı Anardan başqa daha kimlər son hadisələrə münasibət bildirib?

Əməkdar incəsənət xadimi, şair Baba Vəziroğlu “Yeni Müsavat”-a qeyd edib ki, Rusiya imperiyası yüz illərdir bu istiqamətdə fəaliyyət göstə-

rir: “Anar müəllim Azərbaycan ədəbiyyatının klassiki, müdrik bir insandır. Solovyov kimdir ki, ona cavab verir? Burada dövlət siyasəti gedir. Bütün rus xalqı guya ali irqdir? Bu, ancaq faşizmdir. Yeni öz xalqına “ali irq” deyib, başqa xalqları onun kölgəsində görən bir toplum hansı keyfiyyətləri daşıyır? Bu, faşizmdir. Odur ki, Solovyov da

yoxdur: “İmperiya hərisliyi başlandıdır, amma bunu həyata keçirmək üçün gücləri yoxdur. Təsəvvür edin, üç günə Ukraynanı alacaqlarını düşünürdülər, amma 3 ildən çoxdur ki, Ukraynanın heç bir kəndini ələ keçirə bilmirlər. Bütün dünya da onlara qarşıdır. Ruslar həm də “çörəyi dizlərində olan” insanlardır. Axşam onlarla yeyib-içirdik,

kölə kimi saxlamaq olub”.

R.Balayev qeyd edib ki, bu gün Azərbaycanın sürətli inkişafı, xüsusilə Prezident İlham Əliyevə olan beynəlxalq etimad və hörmət bəzi qüvvələri narahat edir. “Azərbaycan kiçik bir ölkə olsa da, böyük dövlətlərin rəhbərləri Prezidentimiz haqqında yüksək fikirlər söyləyirlər. Biz Qarabağı azad etdik, inkişaf

Azərbaycanlı ziyalılarından Solovyova ağır cavablar

Anar Rzayev: “Onun üçün çoxdan cəhənnəmdəki VIP qazanda yer hazırlanıb”
Baba Vəziroğlu: “Bu adam sümük atılan tuladır”
Rasim Balayev: “Bu münasibət bir əsrdən çoxdur təkrarlanır”

sümük atılan tuladır. Sümüyü böyük atanda böyük-böyük danışır, bir qədər kiçik atanda, yavaş danışır. Sabah daha böyük sümük və ya xalis et atsaq, Rusiyanın altını üstünə çevirərdi”.

B.Vəziroğlunun sözlərinə görə, Rusiya telekanallarında danışanların heç biri rus kökenli deyil: “Ya ümumiyyətlə zəti bilinmir, ya da başqa xalqların nümayəndələri. Onlar Rusiyada kök salmış və Rusiyanı sormaqla məşğul olan fırıldaqçı insanlardır. Xalis rusların hamısı dövlətinin siyasətinə qarşı danışır. Özüm iki il Moskvada oxumuşam. O dövrdə də görürdük ki, rus dövlətində imperiya hərisliyi var. Sən demə, o vaxt şükürlü imiş. Oxuyurdum, hara istəsəydik gedirdik. Amma təəssüf ki, indiki Moskva həmin Moskva deyil, nə də Rusiya həmin Rusiyadır. Rusiya bütövlükdə ərazi baxımından dünyanın ən böyük kriminal məkana çevrilib. Kimi də öldürürlər, qanı batır. Yəni hüququn işləmədiyi bir yerdir”.

Şair yada salıb ki, faşist Almaniyasında belə hansısa qayda-qanun, bir ideya var idi, amma Rusiyada qətiyyətlə

səhəri gün müəllimə, dekana bizdən şikayət edirdilər. Ona görə də indiki davranışlarına heç təəccüblənmirəm. Hətta bədbəxt ölkədir ki, 300 il Romanovlar onlara hakimlik edib, amma onlardan heç biri rus olmayıb. Eləcə də 70 illik Sovet dövründə rəhbərlərin heç biri rus olmayıb. Azərbaycan və Türkiyə boğulan Rusiyanın yeganə nəfəsliliyidir ki, ona embarqo, sanksiya qoymayan ölkələrdir. Bu nəfəsliliyi bağlayan ölkədən necə danışa bilərik?”

Xalq artisti Rasim Balayev isə “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında Rusiyanın Azərbaycanı qarşı son davranışlarını sərt şəkildə tənqid edib. O, tarixi paralellər aparaq bildirib ki, bu münasibət yeni deyil və bir əsrdən çoxdur ki, təkrarlanır: “20-ci əsrin əvvəllərindən, xüsusilə 1905-ci ildən etibarən baş verən hadisələrdə həmişə rusların əli olub. Böyük dramaturqumuz Cəfər Cəbbarlı da əsərlərində bunu açıq şəkildə göstərirdi. “Atan kazaklardır” - yeni bizi həmişə ruslar vururşdurub, bədbəxt edib. Onlar arada guya könlümüzü almağa çalışıblar, amma məqsədləri hər zaman bizi

edirik. Bunu görən Rusiya artıq nə edəcəyini bilmir”, - deyərək xalq artisti vurğulayıb.

Xalq artisti soydaşlarımızı qarşı Rusiyada baş verən zorakılıqları faşizmdən bətr adlandırır: “Rusiyada azərbaycanlılara qarşı vəhşiliklər, işğəncələr, alqaldıcı davranışlar müşahidə olunur. Bu, artıq faşizmin özünü də geridə qoyur. Bilməliyik ki, Rusiya heç vaxt bizim yaxşılığımızı istəməyib. Ona görə də Zəngəzur dəhlizinə nəzarət etmək istəyirlər. Bütün bunlar bir əsrdir ki, davam edən bəlalardır və qaynağı da Rusiyadır”.

R.Balayev eyni zamanda rus dilinə olan meyildən narahatlığını ifadə edib: “Təəssüf ki, bir çox ailələrdə rusca danışırıqlar. Biz müstəqil dövlətlik, öz dilimizdə danışmalıyıq. Lazım gəlsə, rusla qarşılaşanda rusca danışırıq. Amma beş azərbaycanlının bir yerdə rus dilində danışması unutkanlığımızın göstəricisidir. Rus bizə bir dəfə gülümsəyəndə dərhal onu dost bilirik. Eləcə də ermənilər bizə qarşı bu cür davranırlar”.

✎ **Xalidə GƏRAY,**
“Yeni Müsavat”

"Ermənistanın təcavüzünə məruz qalmış və ərazilərinin 20 faizi 30 illik işğal altında olmuş Azərbaycan 2020-ci ilin noyabrında işğala son qoyduqdan və ərazi bütövlüyünü bər-qərar etdikdən sonra işğaldan azad etdiyi ərazilərinin bər-pasına başlayıb. Təcavüz nəticəsində bu ərazilərdən didərgin salınmış soydaşlarımızın doğma şəhər və kəndlərinə qaytarılması üzrə Böyük Qayıdış Dövlət Proqramının icra-sına dövlət büdcəsindən 15 milyard ABŞ dolları məbləğin-də vəsait sərf olunub".

Bunu Azərbaycan Baş nazirinin müavini Samir Şərifov İspaniyanın Sevilya şəhərində keçirilən BMT-nin İnkışaf üçün Maliyyələşdirmə üz-rə IV Beynəlxalq Konfransının plenar iclasında çıxışı zamanı deyib. S.Şərifov bildirib ki, Azərbaycan Hökumət Komissiyasının qiymətləndirməsinə əsasən, hərbi təcavüz və işğal Azərbaycana 150 milyard ABŞ dolları dəyərində zərər vurub. Zərərin 15 faizdən artıq hissəsi ərazilərin minalarla çirkənməsi ilə bağlı olduğundan Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin qərarı ilə mina təhlükəsizliyi Azərbaycan tərəfindən 18-ci milli DİM kimi qəbul edilib və bu yanaşma digər ölkələrə də tövsiyə olunub.

Bes 150 milyard yekun rəqəmdirmi? Sülh sənədi imzalanarsa, Azərbaycan bu iddialardan vaz keçəcəkmi? Çünki bəndlərin birində bir-birinə qarşı qarşılıqlı iddialar qaldırmamaq barədə öhdəlik olduğu deyilir. Yaxud təzminat qarşılığında Ermənistan torpaq tələb oluna bilərmi?

Siyasi və Hüquqi Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Xəyal Bəşirov "Yeni Məşavət"ə bildirdi ki, bu gün Azərbaycan üçün əsas prioritetlərdən biri də azad edilmiş ərazilərin bərpası və oraya qayıdış proqramının həyata keçirilməsidir: "Həmin dağıdılmış şəhərlərimizin,

kəndlərimizin bərpa edilməsi və əhəlinin oraya köçürülməsi, minalardan təmizləmə işləri Azərbaycana milyardlarla manata başa gəlir. Bunun əsas səbəbkarı Azərbaycan ərazilərini işğal edib talan edən, yerlə-yeksan edən Ermənistanıdır. Ermənistanın işğalçılığı, vandalizmi olmasaydı Azərbaycan 150 milyard dollar və belkə də daha çox maddi zərəra də düşməzdi. 10 minlərlə azərbaycanlının qətlə yetirilməsi isə heç bir ölçüyə gəlməyən məsələdir. Ermənistanın işğalçılıq siyasətinin nəticələrinin aradan qaldırılması üçün Azərbaycana milyardlarla dollar vəsait lazımdır. Azərbaycan bu işləri öz gücü hesabına həyata keçirir. Ermənistanın Azərbaycana 150 milyard dollar maddi zərər vurduğu faktı ilə bağlı beynəlxalq aləmin məlumatlandırılması, məsələnin beynəlxalq məhkəmələrə daşınması aktuallığını saxlayır".

Ekspert dedi ki, Azərbaycan dövləti Ermənistandan bizə vurduğu zərərlərə görə təzminat tələbini qüvvəsində saxlayır: "Artıq bu barədə məhkəməyə şikayətlər də hazırlanıb və təqdim edilib. 150 milyard maddi ziyandan başqa Azərbaycan vətəndaşlarına qarşı Ermənistanın həyata keçirdiyi qətləmlər, vəhşiliklər, soyqırımı aktları faktları saysız hesabsızdır. Məhkəmələrə çıxarmağa sü-

Bakının böyük təzminat davası -

0 halda imtina ediləcək ki...

Sülh sənədi imzalanarsa, Azərbaycan 150 milyardlıq iddiadan vaz keçəcəkmi? - rəy

butlar kifayət qədərdir. Xocalı, Qaradağlı, Başlıbel, Ağdaban soyqırımları və digər azərbaycanlıların yaşadıkları kəndlərdə, qəsəbələrdə ermənilərin həyata keçirdikləri soyqırımı aktları heç də uzaq tarixdə həyata keçirilən cinayətlər deyil, yaxın tarixdə baş verib. 1 milyona yaxın Azərbaycan vətəndaşı Ermənistanın işğalçılığı nəticəsində məcburi köçkün vəziyyətinə düşüb, 4 minə yaxın azərbaycanlı bu günə qədər itkindir. Təkcə ikinci Qarabağ müharibəsindən sonra Ermənistanın Azərbaycan

ərazilərində partlaması nəticəsində dörd yüzə qədər Azərbaycan vətəndaşı həyatını itirib, sağlamlıqlarını itirib. Bütün bunlara baxmayaraq, Azərbaycan sülh tərəfdarı olduğu, bölgədə daimi sülh naminə Ermənistanla qarşılıqlı məhkəmə iddialarından imtina etmək məsələsini müzakirə edirdi. Amma nə qədər ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişi imzalanmayıb, bu məsələ həll edilmiş sayıla və Azərbaycanın haqlı məhkəmə iddialarından geri çəkilməmiş sayıla bilməz".

X.Bəşirov vurğuladı ki, sülh sazişi imzalandıqdan sonra bu məsələ barədə danışıla bilər: "Azərbaycanın şərtləri var. Nə qədər ki, bu şərtlər qəbul edilməyib, Azərbaycan Ermənistandan 150 milyard dollar təzminat iddiasından əl çəkməsi real ola bilməz. Təbii ki, bu qədər böyük məbləği birdəfəlik ödəmək Ermənistan kimi cılız ölkənin gücü daxilində deyil. Ona görə də təzminat kimi torpaq ərazilərini Azərbaycana verə bilər. Ermənistan həm bölgədə sülh naminə, həm də gələcəkdə Azərbay-

cana böyük məbləğlərdə təzminat ödəmədən özünü xilas etmək naminə Azərbaycana qarşı konstitusiyasındakı ərazi iddialarını çıxarmalı və sülh sazişini imzalamalıdır. Sülh sazişinin mətnində qarşılıqlı iddialardan imtina etmək barədə bəndin olduğu deyilir. Ona görə də qüvvəyə minən sülh müqaviləsi Ermənistanı təzminat problemindən qurtara bilər. Əks halda Azərbaycanın təzminat iddialarından imtina etməsini gözləməyə dəyməz".

Ekspert sonda onu da dedi ki, Azərbaycan hələlik təzminat iddiaları məsələsini çox kəskin şəkildə qabartmır: "Ona görə ki, hazırda Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişinin üzərində xeyli müsbət irəliləyiş əldə edilib və bu proses davam edir. Bu da daha çox Azərbaycanın səyləri nəticəsində əldə edilib. Azərbaycan müsbət prosese əngəl olacaq addımlar atmağı heç zaman düzgün hesab etmir. Proses pozularsa təbii ki, təzminat tələbi məsələsi çox ciddi şəkildə qoyulacaq".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Məşavət"

Moskva ilə çəkişmədə "ingilis barmağı"? - Sensasion iddia

Britaniyanın gərginliyi qızıışdırdığı barədə mülahizələr səslənir, azərbaycanlı analitik isə deyir ki...

"İngiltərə Rusiya ilə Azərbaycan arasında gərginliyi qızıışdırmağa, Türkiyəni bu hadisələrə cəlb etməyə çalışır". Bunu "RIA Novosti"yə türkiyəli politoloq Engin Özer deyib. "İstanbul sülh danışıqlarının tezliklə yekun mərhələyə qədəm qoyması ehtimalına görə xarici qüvvələr münaqişəni uzatmağa çalışır. 2022-ci ildə İstanbul razılaşmalarını pozaraq bu məsələdə ciddi uğur qazanan London rəhbərliyi, yəqin ki, Bakı ilə Moskva arasında gərginliyi qızıışdırmaq və Türkiyəni bu prosese cəlb etmək istəyəcək", - o bildirib.

"Bütün bu söz-söhbətlər necə başladı? Bu, birinci dəfə deyil. İngiltərə hələ 19-cu əsrdə rüşvətxorluq, emissarlar və yalan məlumatlar vasitəsilə Qafqaza mərc etdi. O

vaxtdan bəri üsullar dəyişməyib. Yalnız indi ingilis zabıtlərinin əvəzinə türk vəkilləri və cinayət keçmiş olan "hörmətli iş adamları" var".

Bunu isə Rusiya Dövlət Dumasının deputatı Andrey Luqovoy deyib.

Göründüyü kimi, hər iki rəydə "ingilis barmağı" axtarı-

lır. Bu, nə dərəcədə realdır? Son hadisələrdə Britaniyanın hansı rolu ola bilər?

Politoloq Oqtay Qasimov "Yeni Məşavət"ə bildirdi ki,

həm türkiyəli, həm də rusiyalı siyasi ekspertlərin səsləndirdiyi fikirlərin həqiqətə uyğun olduğunu düşünmək yanlış olardı: "Mən bu iddiaların həqiqətə uyğun olduğu düşüncəsində deyiləm. Hesab edirəm ki, bu cür iddialar əslində Rusiyada azərbaycanlılara qarşı məlum addımlara, Azərbaycana qarşı hücumlara dolayısı ilə bəraət qazandırmaq cəhdləridir. Yeri gəldi-gəlmədi hər şeydə Qərbi ittiham etmək niyyətləri burada açıq şəkildə görünməkdədir. O cümlədən, türkiyəli politoloq Engin Özerin özünün də anti-Qərb mövqeli şəxs olduğunu nəzərə alsaq və "RIA Novosti"-nin təsadüfən məhz bu adamdan açıqlama almadığını da üzərinə gəlsək, burada əsl məqsədin nə olduğu aydınlaşır.

Əlbəttə ki, Qərb ölkələrinin çoxlarının Rusiya ilə problemləri var, Rusiya ilə gərgin münasibətlərdə olanları da var və Qərb Rusiyanı Cənubi Qafqazdan sıxışdırıb çıxarmaqda maraqlıdır. Bu prosesi bərbəşə və yaxud dolayısı yolla dəstəkləməyə çalışır. Lakin bu, o demək deyil ki, Rusiya-

dan son yarım ildə Azərbaycana qarşı olan addımlar Qərb tərəfdən təhrik olunub, yaxud Azərbaycanla Rusiya arasında son zamanlar yaşanan soyuqluğa Qərbdən xüsusi rəvac verilib. Mən bu düşüncədə deyiləm".

Politoloqun sözlərinə görə, nəzəri cəhətdən hesab etsək ki, hətta Britaniya və ya başqa hansısa Qərb dövləti öz maraqları üçün buna çalışsa belə, məntiqə Rusiya Qərbin bu planının puç olması üçün addımlar atmalı idi: "Müvafiq addımlar atılmırdısa bunun günahını Britaniyada axtarmaq düzgün deyil.

Azərbaycana gəlincə, Azərbaycan heç zaman qonşusu Rusiya ilə gərginlik, münasibətləri korlamaq tərəfdarı olmayıb. Azərbaycan sadəcə ona olan haqsız hücumlara reaksiya verməyə məcbur olub. Məsələ bu qədər aydındır. Problemin qaynağının hansı ünvan olduğu hər kəsə bellidir. Ona görə də burada Britaniyanı, Qərbi günahkar səbəbkar və təhrikçi olaraq təqdim etmək əsaslı deyil".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Məşavət"

Ermənilərin məhkəməsində yeni faktlar açıqlandı

• yulun 4-də Bakı Hərbi Məhkəməsində davam etdirilən məhkəmə prosesində Azərbaycanın vaxtilə Ermənistan silahlı qüvvələrinin işğalı altında olan ərazilərində girov götürülmüş şəxslər ifadə veriblər.

“Yeni Müsavat” xəbər verir ki, zərərçəkmiş şəxs Nəsimə Quliyeva ifadəsində Kəlbəcərin işğalı zamanı 13 yaşlı olduğunu, bacı-qardaşları ilə birlikdə 1993-cü il martın 31-də rayondan yük avtomobili ilə çıxarkən “Tunnel” adlanan ərazidə Ermənistan silahlı qüvvələrinin hərbciləri tərəfindən atəşə tutulduğunu bildirib. O deyib ki, həmin vaxt onları hərbcilər müşayiət etməyib və məşindakıların çoxu azyaşlılar olub: “O qədər çox atırdılar ki, sanki dolu yağdı”.

Zərərçəkmiş hadisə zamanı 3 yaşlı bacısının və 3 azyaşlı qardaşının onunla birlikdə olduğunu bildirib: “Mənə 6 güllə və qəlpələr dəymişdi, hazırda bədənimdə çoxlu qəlpə var”.

N.Quliyeva daha sonra Ermənistan hərbciləri tərəfindən girov götürüldüyünü söyləyib. Bacısının girovluğun ilk günlərində Ağdərə rayonunun Vəng kəndində müalicə adı altında aparıldığını, səhəri gün isə onun ölümü barədə xəbər verildiyini deyib. O, hələ də bacısından və iki qardaşından (Aygün, Yaşar və Məzahir Quliyevlər) xəbər ala bilmədiklərini diqqətə çatdırıb.

Zərərçəkmiş şəxs qardaşı Bəxtiyarın hadisə zamanı 9 yaşlı olduğunu, girovluqda erməni hərbcisinin onun başına təpiklə vurduğu zərbəyə görə indiyə qədər də səhhətində problemin qaldığını bildirib.

N.Quliyeva daha sonra 3 ay 15 gün Xankəndidə saxlanıldığını söyləyib. O, girovluqdan azad olunarkən əvvəlcə İrəvana, oradan isə Bakıya gətirildiyini deyib və əlavə edib: “Valideynlərim sağdır, onlar hələ də üç övladını gözləyirlər. Deyirlər, ermənilər onları saxlayır, gələcəklər...”.

Qeyd edək ki, Ermənistanın hərbi təcavüzü nəticəsində sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, müharibə cinayətləri, o cümlədən təcavüzkar müharibənin hazırlanması və aparılması, soyqırımı, müharibə qanunlarını və qaydalarını pozma, habelə terrorçuluq, terrorçuluğu maliyyələşdirmə, hakimiyyəti zorla ələ keçirmə, onu zorla saxlama və digər çoxsaylı cinayətlər törətməkdə təqsirləndirilən Ermənistan Respublikasının vətəndaşlarının məhkəməsi davam etdirilir.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
“Yeni Müsavat”

Yüksək terror riski, iğtişaşlar, qaçırılma və həbs olunma təhlükələri ilə əlaqədar olaraq ABŞ vətəndaşlarını İrana səfər etməməyə çağırır. ABŞ-ın İrandakı virtual səfirliyinin saytında bildirilib. Qeyd edilib ki, ABŞ vətəndaşları yeniliklərlə bağlı yerli medianı yaxından izləməli və İrandan təşkil olunan kommersiya uçuşları ilə bağlı məsləhətləşmə aparmalıdır.

“İyulun 2-dən etibarən İranın hava sahəsi qismən açılib. Buna baxmayaraq, Tehran və digər şəhərlərdən kommersiya uçuşlarının fəaliyyətində fasilələr ola bilər. ABŞ vətəndaşları quru yolu ilə Azərbaycan, Ermənistan, Türkiyə və ya Türkmənistana keçə bilərlər”, - məlumatda deyilir.

ABŞ-nin bu çağırışı hansı yeni hazırlıqdan xəbər verir? Bu, simvolik, ümumi narahatlıqdan irəli gəlir, yoxsa İranla bağlı növbəti hücum planları nəzərdən keçirilir?

Bu arada İran xarici işlər naziri Abbas Əraqçi deyib ki, ölkəsi nüvə silahlarını qeyri-insani və islam prinsiplərinə zidd hesab edir: “Biz nüvə silahını təkcə qeyri-insani deyil, həm də islam prinsiplərinə zidd he-

sab edirik. İkincisi, dövlətimizin müdafiəsi üçün nüvə silahı lazım olduğuna inanmırıq. Bu silahlar bizi daha həssas vəziyyətə salacaq. Təbii ki, İran daxilində bununla bağlı hələ də müzakirələr gedir və mənim fikrimi bölüşməyənlər də var”, - o bildirib.

Siyasi şərhçi Ramiyə Məmmədova “Yeni Müsavat”a deyib ki, ABŞ-ın İrana səfərlərlə bağlı vətəndaşlarına verdiyi xəbərdarlıq zahirən konsulluq təlimatı kimi təqdim olunsa da, əslində, bu bəyanatın arxa planında ciddi geosiyasi siqnallar yatır: “Belə çağırışlar əsasən iki məqsəddə xidmət edir. Birincisi, konkret riskləri idarə etmək; ikincisi, siyasi-psixoloji təsir mexanizmləri vasitəsilə qarşı

tərəfin davranışına təsir göstərmək. Bu kontekstdə Vaşinqtonun “İrana getməyin, Azərbaycan və Türkiyə istiqamətində çıxış yolları axtarın” çağırışı artıq təkcə təhlükəsizlik

adının çəkilməsidir. Bu, simvolik görülmə bilər, amma əslində ölkəmizin regionda artan tranzit və etibarlı tərəfdaş mövqeyini göstərən ciddi diplomatik nişanədir”.

rinləşdirmək niyyəti güdlür. Bunun üçün isə siyasi təcrid, iqtisadi çökdürmə və informativ mühasirə strategiyası mərhələli şəkildə tətbiq olunur. ABŞ səfirliyinin xəbərdarlığı bu

artar. İranın istənilən təzyiq altında qeyri-rasional davranış sərgiləmək ehtimalı da nəzərə alınmalıdır. Həm daxili repressiyalarla, həm regiondakı “proksi” qüvvələrlə təzyiq gös-

Qonşuluqda terror təhlükəsi - “Azərbaycana gedin!” mesajı

ABŞ vətəndaşlarını İrana səfər etməməyə, ölkəmizə keçməyə çağırır - Bakı üçün yaranan imkanlar və təhdidlər...

məsələsi deyil, bu, yeni regional düzənin cizgilərinin çəkilməyə başladığının xəbərçisidir”.

Siyasi şərhçi deyib ki, İranın daxili böhranı və beynəlxalq təcridi prosesi gedir: “Hazırda İran eyni anda bir neçə ciddi təzyiqə üz-üzədir. Daxildə sosial gərginlik və siyasi mübarizənin dərinləşməsi, regionda nüfuz savaşının zəifləməsi, nüvə proqramına görə beynəlxalq təcrid və sanksiyaların genişlənməsi. Vaşinqton bu zəiflikləri yaxşı görür və zamanlamalı düzgün seçir. ABŞ-ın səfər xəbərdarlığı, Tehran üçün həm psixoloji, həm də strateji təzyiq vasitəsinə çevrilir. Bu, həm də beynəlxalq ictimaiyyətə mesajdır ki, “İran təhlükəlidir, buradan uzaq durun”.

Siyasi şərhçi söyləyib ki, burada bir məqam diqqətdən yayınmamalıdır: “ABŞ vətəndaşlarının İrandan çıxış marşrutları içərisində ilk göstərilən alternativlərdən biri Azərbaycanın

Onun sözlərinə görə, ABŞ-İran qarşdurması yeni fazaya keçir: “İranın “yüngül zənginləşdirilmiş uran ehtiyatları” üzərində apardığı oyun artıq Qərbin “qırmızı xətt”inə toxunmaq üzrədir. İran rejimi bir tərəfdən nüvə silahına sahib olmağın onlar üçün zəruri olmadığını iddia edir, digər tərəfdən isə bu sahədə konkret praktiki addımlar atmaqda davam edir. Xarici işlər naziri Abbas Əraqçinin açıqlaması da göstərir ki, İranda nüvə proqramı təkcə xarici siyasət deyil, eyni zamanda, daxili ideoloji və strateji mübarizə məsələsidir. O, silahların islam prinsiplərinə və dövlət maraqlarına zidd olduğunu deyərək, nüvə silahının gətirəcəyi riskləri vurğulasa da, bununla razılaşmayan qüvvələrin mövcudluğunu da etiraf edir. Bu, Vaşinqtonun gözlədiyi fürsətdir. Rejim daxilindəki parçalanmanı və əhali arasında narazılığı “qeyri-hərbi” üsullarla də-

ümumi strategiyanın sadəcə bir hissəsidir”.

Siyasi şərhçi yayılan xəbərdarlığın Azərbaycan üçün nə anlam daşıdığına da aydınlıq gətirib: “Belə mürəkkəb geosiyasi mənzərədə Azərbaycan üçün yaranan imkanlar və təhdidlər paralel şəkildə artmaqdadır. ABŞ vətəndaşlarının Azərbaycana keçməyə təşviq olunması bir tərəfdən ölkəmizin təhlükəsiz və sabit məkan kimi qəbul olunduğunun göstəricisidir. Bu, diplomatik nüfuz baxımından müsbət haldır. Digər tərəfdən, İranla qonşuluq edən və strateji tranzit əraziyə sahib ölkə kimi biz bir çox risklərlə də üz-üzəyik. Regionda istənilən qeyri-sabitlik Azərbaycan üçün iki istiqamətli nəticə doğura bilər. Yaranmış situasiyada ölkəmiz daha mühüm siyasi platformaya çevrilə bilər. Bundan başqa, İran tərəfindən birbaşa və ya dolaylı yollarla təsirlərə məruz qalma ehtimalı da

tərilə bilər”.

Vaşinqtonun səfər xəbərdarlığı əslində daha böyük oyunun başlanğıcıdır: “İranın daxili sabitliyi, nüvə siyasəti və regiondakı nüfuz savaşını indi yeni bir mərhələyə keçir. Qərb İranı yalnız hərbi yox, həm də iqtisadi, diplomatik və informasiya vasitəsilə təzyiq altına almağa çalışır. Bu prosesin bütün region ölkələrinə təsir edəcəyi aydındır. Azərbaycan bu dəyişən geosiyasi reallıqda passiv müşahidəçi deyil, çevik, pragmatik və balanslı mövqe ilə aktiv oyunçu kimi çıxış etməlidir. Regional təhlükəsizlik, diplomatik çeviklik və milli maraqların qətiyyətlə qorunması indi hər zamankından daha vacibdir. Vaşinqtonun “Azərbaycana gedin!” mesajı bizim üçün sadəcə coğrafi üstünlük yox, həm də siyasi məsuliyyət anlamına gəlir”.

□ **Elsən MƏMMƏDƏLİYEV,**
“Yeni Müsavat”

Tramp-Putin danışığı: kim kimdən şikayət etdi?

Ağ Ev sahibi məyusdur; Rusiya müharibəni davam etdirməkdə ısrarlıdır - bölgəni nə gözləyir...

7 yulun 3-ü axşam saatlarında ABŞ prezidenti Donald Tramp Rusiyanın dövlət başçısı Vladimir Putin arasında növbəti telefon danışığı baş tutub. Bu, Ağ Ev və Kreml sahibləri arasında son 20 gündə ikinci danışığı idi. Son zamanlarda intensivləşən bu əlaqələrdən gözləntilər durmadan artmaqda idi. Xüsusilə son telefon danışığına diqqət daha böyük idi.

Təxminən bir saat davam edən söhbətdə Ukrayna müharibəsi, İran-Suriya böhranı və ümumilikdə Yaxın Şərqdəki gərginlik müzakirə olunub. Kremlin açıqlamasına görə, Tramp yenidən Ukraynadakı hərbi əməliyyatların dayandırılmasını gündəmə gətirib. Putin isə Rusiyanın danışıqlara hazır olduğunu, lakin "xüsusi hərbi əməliyyat"ın məqsədlərindən geri çəkilməyəcəyini bildirib.

Tramp bu danışıqların "heç bir irəliləyiş gətirmədiyini" deyərək, Ukraynadakı vəziyyətdən narazılığını ifadə edib. ABŞ-nin Ukraynaya silah yardımlarından danışan Tramp Bayden administrasiyasını sərt tənqid edib: "Biz Ukraynaya kifayət qədər silah göndərmişik və bu proses davam edir. Lakin Bayden hökuməti ölkəni tükətmək həddinə çatdırıb. Əvvəlcə əmin olmalıyıq ki, bizim də silah ehtiyatımız kifayət qədərdir".

Danışıda həmçinin İran və Suriya ətrafındakı vəziyyət, eləcə də Yaxın Şərqdəki ümumi gərginlik müzakirə olunub. Putin 4 iyul - ABŞ-ın Müstəqillik Günü münasibəti-

lə Trampı təbrik edib və maraqlı fikir səsləndirib: "Rusiya Amerikanın dövlətçiliyinin formalaşmasında heç də az rol oynamayıb".

Kreml rəhbəri, həmçinin ABŞ ilə Rusiya arasında "ənənəvi dəyərləri təşviq edən" filmlərin mübadiləsini təklif edib. Prezidentin köməkçisi Yuri Uşakovun sözlərinə görə, Tramp bu ideyanı müsbət qarşılayıb. Uşakov söhbətin kim tərəfindən bitirildiyini dəqiqləşdirməyib, yalnız bildirib ki, "sonda tərcüməçilər dəstəyi yerə qoydu".

Ukrayna prezidenti Volodimir Zelenski də yaxın vaxtlarda Tramp ilə telefon danışığı aparacağını bəyan edib.

Onu da bildirək ki, Tramp Putinlə apardığı son telefon danışığından sonra jurnalistlərə açıqlama verib.

O, bu söhbətdən dərin məyusluq hissi keçirdiyini bildirib. Onun sözlərinə görə, Putin Ukraynaya qarşı apardığı müharibəni dayandırmayıb, yalnız deyib.

ABŞ və Rusiya prezidentlərinin son 20 gündəki ikinci telefon danışığı dünyaya, bölgəmizə nə vəd edir?

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Orucov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, indiyə qədər Tramp və Putin arasında baş tutan telefon zənginin hər biri Ağ Evdən edilib: "Birləşmiş Ştatlar Rusiya ilə işləməyə, əlverişli sövdələşməyə və ticari qazanclar əldə etməyə can atır. Ağ Ev rəhbəri məsələlərə daha çox iqtisadi-ticari prizmadan yanaşdığından Rusiyanın zəngin təbii resursları və potensialı diqqətdən kənarda qala bilməz. Eyni zamanda, Trampın beynəlxalq reputasiyası da Putinlə razılaşma əldə edə biləcəyindən xeyli asılıdır. Hesab etmirəm ki, Vaşinqtonun bu dəfəki cəhdi müsbət nəticə verəcək və müharibəni ilin sonunadək durdurmaq mümkün olacaq. Çünki Qərb faktorı və Ukraynanın təhlükəsizliyinə təminat verilmədən, həmçinin ərazi bütövlüyünün bərpasına nail olmadan müharibənin bitməsi gözlənilmir. Rusiya da öz əvvəlki mövqeyindən geri çəkilmək niyyətində deyil. Bunu da açıq şəkildə bildirib. Belə olan halda, ziddiyyətlərin yaxınlaşması və hər hansı bir qarşılıqlı etimadın yaranması mümkünsüz görünür. Rusiya bunun qarşılığında Ukraynaya hücumu artırıb, Kiyevə intensiv zərbələr endirir. Ola bilsin Yaxın Şərq məsələsində, Suriya və İran-İsrail qarşıdurması kimi mövzularda Putinlə razılaşmalar mümkün olsun. Ukrayna isə Rusiyanın

"qırmızı xətti" olduğundan və gələcək taleyi birbaşa həmin müharibənin necə bitə biləcəyinə bağlı olduğundan Moskva güzəştləri qəti şəkildə rədd edir".

Ədalət, Hüquq və Demokratiya Partiyası sədrinin müavini, politoloq Niyaməddin Orduxanlı sensasion bir iddihadır. O hesab edir ki, Tramp əslində, Putinin tapşırıqlarını icra edir: "Putinin Trampı tez-tez danışması onu deməyə əsas verir ki, hər iki dövlət başçısı arasında çox yaxın münasibətin olması həqiqətdir. Bir sözlə, Tramp Putinin tapşırıqlarını hansı formada yerinə yetirməsini müzakirə edir. Tramp çox ağıllı formada bu tapşırıqları icra edir. Amerika cəmiyyətinin çox ciddi etirazlarını da nəzərdən qaçırmır. Hər iki dövlət başçısının rəsmi telefon danışıqları haqqında məlumat yayılır. Ancaq ola bilər ki, ictimaiyyətə açıqlanmayan xeyli sayda telefon danışıqları mövcuddur. Həm də çox gülməli situasiyadır. ABŞ dövləti neçə ildir ki, Rusiyaya sanksiya tətbiq edir və bu prosedürə Avropa ölkələrini, Qərbi də cəlb edib. Ancaq Tramp prezident seçildəndən sonra isə, Rusiyaya imünasibətin yaxşı mənada dəyişdirilməsinə çalışır. Putin Trampı 4 iyul bayramı münasibətilə təbrik edir və Rusiyanın ABŞ dövlətçiliyinin inkişafına verdiyi töhfəni qeyd edir. O ki qaldı,

İmamogluya cəza istənildi

İstanbul Böyükşəhər Bələdiyyəsinin vəzifəsindən azad edilərək həbs edilən sədri Əkrəm İmamoglu barəsində aparılan diplom istintaqı başa çatıb. "NTV" məlumat yayıb.

Məlumat görə, onun diplomu saxta hesab olunub və prokuror İmamoglu üçün 8 il 9 aya qədər həbs cəzası istəyib. Onun ittihamı rəsmi sənəddə saxtakarlıq kimi qeyd olunub.

Badalovun müəmmalı ölümü - Pəncərədən atıblar?

Rusiyanın enerji sektorunda mühüm fiqurlardan biri sayılan "Transneft" şirkətinin vitse-prezidenti Andrey Badalovun müəmmalı ölümü ölkə ictimaiyyətində ciddi rezonans doğurub. Yerli KİV-lərin yaydığı məlumata görə, Badalov dünən səhər saatlarında Moskvanın Rublovka şossesində yerləşən mənzilinin pəncərəsindən yıxılaraq həyatını itirib.

"Mash" Telegram kanalının məlumatında qeyd edilir ki, hadisə yerinə istintaqçılar cəlb olunub və ilkin araşdırmalara başlanılıb. Ölümün intihar, qəza və ya üçüncü şəxslərin müdaxiləsi nəticəsində baş verməsi versiyaları istisna edilmir. "İstintaq orqanları hazırda hadisənin bütün mümkün ssenarilərini araşdırır", - deyərək məlumatda bildirilir.

Məlumat görə, Andrey Badalov "Transneft"-in vitse-prezidenti vəzifəsində 2021-ci ildən çalışırdı. Ondan əvvəl isə "Voxod" Elmi-Tədqiqat İnstitutunda çalışdığı qeyd olunur. Onun peşəkar fəaliyyəti daha çox texniki və strateji infrastruktur layihələri ilə bağlı olub.

Badalovun ölüm səbəbi ilə bağlı rəsmi açıqlama hələlik verilməyib. Lakin ölkənin iri dövlət korporasiyalarından birində yüksək vəzifə tutmuş şəxsin belə şəraitdə vəfat etməsi bir sıra suallar doğurur. Rusiyanın iri neft-neqəliyyat sistemində nəzarət edən "Transneft"-in rəhbərliyində baş verən bu itki, həm də korporativ sabitliyə təsir edə biləcək amillərdən biri kimi qiymətləndirilir.

Xatırladaq ki, son illərdə Rusiya biznes elitası və dövlət strukturlarında çalışan şəxslərin müəmmalı ölümləri ilə bağlı bir neçə oxşar hadisə baş verib. Andrey Badalovun ölümünün bu kontekstdə araşdırılıb-araşdırılmayacağı isə hələlik məlum deyil.

Ukrayna müharibəsinin yaxın zamanlarda bitməsinə, bu versiya az ehtimal olunur. Putinin şərtləri Ukrayna üçün çox ağırdır. Onsuzda biz ilk gündən qeyd etmişdik ki, ABŞ sonda Ukraynanı Rusiyaya güzəştə getməyə məcbur edəcək. Trampın sülh istəyi Ukraynanın ərazi bütövlüyünün tam təmininin həyata keçməsi ilə bitir? Əlbəttə ki, xeyr! Buna görə də, ən yaxşı halda Rusiya-Ukrayna müharibəsi davam etməlidir".

Onun fikrincə, vəziyyəti uzatmaq siyasətinə üstünlük veriləcək: "Tramp prezident seçkilərində bəyan edirdi ki, bir neçə günə müharibəni bitirəcək. Ancaq artıq yarım il ge-

ridə qalıb, müharibəni bitirə bilib? Hər kəs də çox yaxşı başa düşür ki, Trampın o cür bəyanatları məhz seçkiyə hesablanmış bəyanatlar idi. Çox təəssüf ki, Zelenskinin dövlət idarəçiliyi və siyasi təcrübəsinin olmaması Ukrayna dövlətini və xalqını çox ağır vəziyyətə gətirib çıxardı. Müdrik rəhbərlər öz xalqını ağır duruma salıb, sonra həmin vəziyyətdən çıxmaq haqqında düşünməməlidir, ağıllı rəhbərlər, ümumiyyətlə, öz xalqının belə vəziyyətə gəlib çıxmasına imkan verməməliydi! Trampın sülhə nail olması çoxdan iflasa uğrayıb".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Günəşdən narazılıq

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

"Vaxt gələcək ağrımız örtüləcək çiçəklə,
 Bütün yaralarımız yenidən bitişəcək.
 Hər şey qurtaracaqdır xoşbəxt bir gələcəklə,
 Soldu nar çiçəkləri - indi nar yetişəcək!"
 (Kamal Abdulla)

Doğrudan da şair demişkən, hər şey xoşbəxt gələcəklə qurtarır. Bunun daha bir örnəyini Alatavada davada müşahidə etməkdəyik. Yəqin yadınıza gələr, orda "Melissa" tikinti şirkəti həyat evlərini uçurdub yerində göydələnlər ucaltmaqda idi.

Sözgeşi, son 20 ildə Bakıda tikilən yaşayış binalarının bir dənəsi belə adam içərisinə çıxarılarsa deyil. Olduqca bərbad, yaraşıqsız, zövqsüz, pomidor yeşiyinə oxşayan binaları hər yere düzüblər. Pis çıxmasın, əski xruşovkalar bunların yanında Notr Dam kilsəsinə bənzəyir. Nə sə, mövzumuz bu deyil. Şəhərin görkəmi şəhər sakinlərinin vecinə deyilsə, bundan mənə nə? Bəlkə onlara qutuda yaşamaq xoş gəlir?

Paytaxtın bəzi bölgələrində bu iyrenc çoxqatlı binaları hətta matah kimi bir-birinə yapışmış tikiblər. Aralarından pişik keçə bilmir. Sanki Abşeron dəhşət gözəl təbiətli yerdir, burda mütləq hamı sıx məskunlaşmalıdır.

Sıxlıqdan söz düşmüşkən... Bakı Perinatal Mərkəzində yanğın olmuş, 7 körpə ölmüşdü. Məhkəmə ifadələrinə görə, obyektin müdiriyyəti və işçiləri 20 çarpayılıq otaqlara 40 körpə yerləşdiribmiş. Nəticədə elektrik naqillərinə (bunlar yarımçıq doğulmuş, müəyyən sağlıq problemi olan körpələrin saxlandığı küvez adlı qurğuları oksigen və sairə ilə təmin etmək üçündür) güc düşüb, yanğın törənib.

Basabası təsəvvür edirsinizmi? 20 yerlik palataya 40 körpə basmaq nə deməkdir?! Niyə bu cür basabas uca millətimizi anadan olandan öləncə bütün sferalarda əhatə etməlidir? Yer qəhətdir?

Uşağı bağçaya qoyursan, hər qarşoka düşən uşaq sayı 10-a çatır. Məktəbə göndərsən, bu dəfə məlum olur ki, 800 nəfərlik məktəbdə 1800 uşaq oxuyur. "Oxuyur" deyəndə, daha dəqiqi "təpilib-tıxanır" olmalıdır. Metro basabas, avtobus basabas, toyxana basabas...

Türmələrdə 3 nəfərlik kamerada 10 nəfər saxlanılır. Dustaqlar növbə ilə yatırırlar - çarpayı çatışmadığından. Ölürük, basdırmağa yer tapılmır bu basabas şəraitində. Bir neçə ay qabaq Bakı ətrafındakı qəbristanda bir nəfərin qəbrini başqasına satmışdılar.

Qayıdaq Alatavaya, yoxsa bu xəmir çox su apardı. Halbuki, biz xoşbəxt gələcəkdən dem vurmaqla söhbətə başlamışdıq. Orda isə doğrudan həppi-end olub. İçində adam yaşayan evi uçurdan ekskavatorçu və tikinti şirkətinin müdiri azadlığa çıxıblar. Ev yiyəsi arzuladığı qədər kompensasiya alıb, köçüb. Tikinti işləri yenidən bərpa olunub.

Bəh-bəh. Tam bir idilliyə, romantika, canım sənə desin, komediya. Hamının üzü gülən belə əhvalatlara ehtiyacımız vardır.

Əslində biz bədbin əhvalatlar, faciələrlə çox yüklənirik, müsbət hadisələr diqqətimizdən yayınır. Gerek jurnalistlər də buna fikir versin, xalqa neqativ enerji ötürməsin. Mən qabaqlar da yazmışam, təklif etmişəm, 5 dəfə yol qəzası haqda xəbər verəndə heç olmazsa 1-2 dəfə də bu tip xəbərlər verməliyik: "Həsən Bakıdan çıxıb öz rayonuна salamat çatmışdır", "Binəqədirdə səbətəndə gilə töküldü", "Şabranda bu gün heç kəsə evi yanmayıb", "Şirvan da deputat seçiciləri qucaqlamışdır" və sairə. Belə xəbərlər yaysaq əhalinin orta ömrü də uzanar. Stress sağlamlığa çox ziyandır.

Sonda Günəşdən narazılığımı bildirmək istəyirəm. Yayı yarı eləmişik, hələ canımız qızdır. İndi bizim neftimiz-qazımız var deyər, şüaları ayrı yerə salmalıdır? Mən bu vəziyyətə qəti etirazımı bildirirəm, əlaqədar orqanlardan xahiş edirəm tədbir görsünlər.

"Rusiya üçün Azərbaycan və Ermənistan "siam əkliləri" kimi idi. Moskvaya Azərbaycana təsir etməkdən ötrü Ermənistan, Ermənistanla təsir etmək üçün isə Azərbaycan lazım idi. Bunun üçün alət rolunu isə Dağlıq Qarabağ məsələsi oynayırdı. Ancaq belə bir təsir aləti artıq yoxdur".

"Yeni Müsavat"ın siyasət şöbəsi yazır ki, bunu erməni politoloq Aleksandr İskənderyan Azərbaycanla Rusiya arasında münasibətlərin kəskinləşməsinə şərh edərkən deyib. Onun sözlərinə görə, hazırda baş verənlər ən əvvəl bunun göstəricisidir: "Yeni Azərbaycan" blanka"nı qaldırmaq istəyir. Bu, Bakının öz oyununu oynadığını göstərir. Onlar (Azərbaycan - red.) dəfələrlə bildiriblər ki, kiçik ölkə deyillər, orta gücdürlər. Ona görə də Azərbaycan regionda özünü Cənubi Qafqazın hegemonu kimi təsdiqləməyə çalışır".

"Bakı-Moskva münasibətləri hara qədər pisləşə bilər" sualına isə erməni ekspert belə cavab verib: "Azərbaycanda rus qoşunu yoxdur. Diplomatik əlaqələr kəsilməlidir? Bu da mümkün deyil. Amma kimsə, təyərə olayından sonra olduğu kimi, tərəfləri bir növ danışıqlar masası arxasında əyləşdirəcək. Bunun Ərdoğan olmasa tamamilə mümkün görünür. Nə cürsə problem yoluna qoyulacaq. Ona görə də bunun hansısa fəlakətli vəziyyətlərə gətirib çıxaraçağını düşünmürəm. Siyasi vəziyyət bu ölkələri bir tərəfdən bir-birinə inamsızlıqla yanaşmağa, digər tərəfdən isə bir-birinə ehtiyac duyduqda qarşılıqlı fəaliyyətə məcbur edir. Məncə, həm Kreml, həm də Bakı şəxsi məsələləri siyasi məsələlərdən ayırmağı bilir. Ukrayna müharibəsi şəraitində postsovet ölkələrinin heç biri ilə münasibətləri korlamaq Rusiyanın marağında deyil. Eyni zamanda, bölgəmizdə Rusiyanın təsirinin azalması baş verməkdədir. Bu proses davam edir, Rusiyanın postsovet məkanında təsiri azalır".

İsgənderyan nə dərəcədə haqlıdır? Bakı və Moskvanın barışması üçün vasitəçi gərəkdirmi? Aradakı gərginlik pik həddini keçibmi?

"Ərdoğanın barışdırıcı fiqur olması mümkündür. Vaxtilə Azərbaycan da Türkiyə-Rusiya arasında helikopter gərginliyinə son qoymaq üçün vasitəçi olmuşdu. İndi eyni missiyanı qardaş dövlət yerinə yetirə bilər. Əslində, münasibətləri korlayan qarşı tərəfdir. Ona görə Rusiya barışıq üçün təşəbbüs qaldırmalıdır. Ancaq alternativlər də var. Məsələn, Lukaşenko, ya da Tokayev ola bilər", - "Yeni Müsavat"a danışan professor Qabil Hüseynli erməni həkəminin fikirlərini belə şərh edib.

Onun fikrincə, tezliklə normallaşma mümkün olmasa da, gedişat Bakı ilə Moskva arasında əlaqələrin düzələcəyini qaçılmazdır.

Bakı və Moskvanı Ərdoğan barışdıracaq? - Kritik gəlişmə

Bir vaxtlar Azərbaycan da Türkiyə-Rusiya barışığında rol oynayırdı, indi estafet Ankaraya keçə bilər - iki fərqli gözlənti

Q.Hüseynli hesab edir ki, bunun üçün Kremlin də atmalı olduğu addımlar var: "Birincisi, təyərənin vurulmasına görə Bakının tələblərini gec də olsa yerinə yetirmək; ikincisi, Yekaterinburq qətləmini törədən OMON əməkdaşlarını cəzalandırmaq. Həmçinin Soloviyov və digərlərinin ağzını yummaq. Rusiya aramızı vuran üçüncü qüvvə axtarır, amma öz propoqanda maşınını görmək istəmir. Əgər müttəfiqlikdirsə, hərçənd əsər-ələmət də yoxdur, heç olmasa əldə olunan razılışmanın bəndlərinə əməl edilsin. Səndə qəbul olunub ki, bir-birinə qarşı informasiya məkanında müttəfiqlik ruhuna uyğun davranılsın, yəni öhdəliklər var. Amma Rusiya mediası ittihamlar yağdırır. O baxımdan, əlaqələri sahmana salmaq üçün Türkiyə rol oynaya bilər. Ancaq Qazaxıstan, Belarus liderləri də istisna deyil".

Professorun fikrincə, Azərbaycan Rusiyanın əleyhinə siyasət yürütmür və Kreml bu faktı nəzərə almalıdır: "Təəssüf ki, qarşı tərəfdən analoji hörməti görmək olmur. Bu necə müttəfiqlikdir ki, dekabrda bəri təyərəmizi vurmasına baxmayaraq qeyri-dost mövqe tutur? Bu necə tərəfdaşlıqdır ki, həmvətənlərimiz qəddarlıqla döyülüb öldürülür?! Məgər onları saxlayıb istintaqa təhvil vermək olmazdı? Yaxud Rusiya mediası, teleqram kanalları barışıq üçün çağırışlar edirlər. Bu mənada, Rusiya Azərbaycanla münasibətlərə, bizə olan siyasətinə yenidən baxmalıdır. Moskva təhdid dilində bizimlə danışa bilməz və ya təzyiqlə dikte etməsi mümkün deyil. Bunu da son hadisələrdə gördük, adekvat cavab aldılar. Hər halda, İran kimi Rusiyanın da hədələrinə dövlətimiz və ictimaiyyət tərəfindən lazımi reaksiya verildi. İndi top

Rusiyadadır və əlaqələri yaxşılaşdırmaq üçün barış əli uzatmalıdır".

Siyasi şərhçi Ramiyə Məmmədovaya görə, Ərdoğan hər zaman barış rolu oynayır: "İstər Ukrayna-Rusiya danışıqları, istər digər konfliktlərin həllində Ankara sülh tərəfdarı olub. Bu gün Rusiya Türkiyə və Azərbaycana ehtiyac duyur, iki qardaş dövlətin birgəliyini, gücünü qəbul edir. Ona görə də Rusiya özü maraqlı olmalıdır ki, Bakı ilə gərginlik başa çatmasın. Hazırkı vəziyyət şimal ölkəsinə heç nə qazandırmır. Türkiyə isə NATO ölkəsi olmaqla bərabər Rusiya əleyhinə sanksiyalarda iştirak etmir, bunu da Putin hakimiyyəti yaxşı dərk edir. Nəticə etibarilə Moskva Ankaranın müttəfiqi Bakı ilə qarşıdurma vəziyyətindən çəkinməli, geridönüş etməlidir. Fikrimcə, yaxın həftələrdə Azərbaycanla Rusiya arasında tə-

maslar intensivləşə bilər. Hətta diplomatik əlaqələr o dərəcədə sıxdır ki, Türkiyənin vasitəçiliyinə ehtiyac qalmaya da bilər".

Ekspertin sözlərinə görə, Azərbaycan Rusiya üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir: "Cənubi Qafqazda təsirləri azalan Moskvanın Bakıdan möhkəm yapışması lazımdır. Ancaq bu halda Zəngəzur dəhlizindən yararlanmaq, regionda normal əməkdaşlıq qurmaq olar. Rusiyanı uzun illər sanksiya gözləyəcək. Buna da dözmək üçün qonşularla əlaqələri pozmalı deyilsən. Odur ki, Türkiyə, Azərbaycan, Gürcüstan, hətta Ermənistan Rusiyaya lazımdır. Əgər təzyiq və təhdid ritorikası davam edəcəksə, növbəti mərhələdə Rusiya bu fürsətləri tamamilə itirəcək və Cənubi Qafqazdan tam çıxarılacaq".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 "Yeni Müsavat"

Mironovdan Azərbaycana qarşı çağırış

"Ədalətli Rusiya - Həqiqət uğrunda" (ƏRHU) partiyasının lideri Sergey Mironov baş prokuror İqor Krasnova Azərbaycan diasporlarının və onlarla əlaqəli strukturların yoxlanılması tələbi ilə müraciət göndərmişdir. Axar.az xəbər verir ki, məlumatı Rusiya mediası yayıb.

"Sizdən Rusiya Federasiyasının bütün subyektlərində Azərbaycan diasporlarının və onlarla əlaqəli strukturların fəaliyyətinin hərtərəfli yoxlanılmasını xahiş edirəm", - müraciətdə bildirilib.

S.Mironov xüsusilə "Sadovod" və "Fud Siti" ticarət komplekslərinin fəaliyyətinin qanunlara uyğunluğunun yoxlanılmasının zəruriliyini qeyd edib.

Ermənistan yeni qırıclar alır - sülh "hazırlığı" ...

Dehli İrəvana Su-30MKI döyüş təyyarələrini verməyi nəzərdən keçirir, hətta Fransa da "Rafael"ləri ötürə bilər - Bakıdan xəbərdarlıq

"Azərbaycanın artan hava gücünə Pakistan tərəfindən dəstəyə cavab olaraq Ermənistan Hindistandan Su-30MKI qırıcları almağı nəzərdən keçirir", "Yeni Müsavat" xəbər verir ki, bu barədə "Jetline Marvel" məlumat yayıb. Bildirilir ki, yeni saziş Ermənistanın dəyişən müdafiə strategiyasını və İrəvan üçün Hindistanın artan rolunu göstərir.

"Azərbaycan Pakistanla 40 qırıq təyyarə ilə bağlı 4,6 milyard dollarlıq müqavilə imzalayıb. Bakı yeni nəsil JF-17 Thunder Block III təyyarələrini istifadəyə verməyə hazırlaşarkən İrəvan da cavab üçün Yeni Dehliyə üz tutur. Pakistan qırıqları qaçaq avionika və uzaqmən-zilli PL-15 raketləri ilə təchiz olunub. İrəvan isə Su-30MKI-yə Pakistan qırıqlarına qarşı strateji balans yaradacaq amil kimi baxır. 2024-cü ilə qədər Hindistan bu təyyarələrdən təxminən 600-nü istehsal edib", - deyə məqalədə qeyd edilir.

Bu nə qırıqlardır belə? Azərbaycan narahatlığına əsas varmı? Su-30MKI-nin JF-17 Thunder Block III-dən hansısa üstünlüyü varmı?

"Təxris Olunmuş Herbçilərin Gəncləri Maarifləndirmə" İctimai Birliyinin sədri, hərbi təhlilçi Emin Həsəni narahat deyil. O, "Yeni Müsavat"a açıqlamasında qeyd edib ki, bu gedişlə Azərbaycan II Qənimətlər Parkı yaradacaq: "Ermənistan bu dəfə də üzərinə götürdüyü öhdə-

likləri yerinə yetirmir, hücum silahları alır. Müasir təyyarələr almağa cəhdlər edir. Uzaqvuran raketlər əldə etmək üçün hərəkətdədir. Ermənistanın 4 qonşu dövləti var. Türkiyə, Azərbaycan, İran və Gürcüstan. İrəvan indi hansı dövlətlə müharibə aparmaq istəyir? Görünür, aldıkları silahlarla biz yenidən Qənimətlər Parkı yaratmağa ehtiyac duyacağıq. Bu silahlar orada nümayiş etdiriləcək. Başqa yol da görünür. Ermənistan həm BMT-də, həm də öz əhalisi daxilində sülhdən danışır, amma reallıq tam başqadır. Hindistanla çox güclü əlaqələri var. Hindistanın da bir milyarddan çox əhalisi var və istəyir ki, dünyanın hər yerində olsun. Həm də Ermənistan üzərindən Cənubi Qafqazda yer almaq istəyir. Əks halda Ermənistan kimi cırdan dövlət onun nəyinə gerəkdir?"

Onun fikrincə, Dehlinin silahların satış yeri kimi İrəvanı istifadə etmək niyyəti görünməmiş deyil: "Bir sözle, Hindistan Ermənistandan maşa kimi istifadə edir. Azər-

baycanın da qardaş ölkələr olan Türkiyə və Pakistanla çox yaxın əlaqələri mövcuddur. Bir faktı da unutmayaq ki, bir müddət öncə Hindistanın hava hücumundan müdafiə sistemləri Pakistan tərəfindən sıradan çıxarıldı. O deməkdir ki, Ermənistanın Hindistandan aldığı silahlardan narahat olmağa dəyməz. Azərbaycan ondan daha müasir və keyfiyyətli silahlar alır. Ermənistanın yerləşdiyi region, coğrafi mövqeyi onu deməyə əsas verir ki, yeganə nıcat yolu qonşu dövlətlərlə, xüsusilə, ən böyük sərhədə malik Azərbaycanla, sonra da Türkiyə ilə normal münasibətlər yaratmaqdan ibarətdir. Bu silahlanma heç bir halda Ermənistana uğur gətirməyəcək. Azərbaycan elə bir yerdə yerləşir ki, hər il silah arsenalını yeniləməyə, ordusunu gücləndirməyə davam edir. Elə bir dövlətlərlə əməkdaşlıq edilir ki, silah alış-verişi davamlı olsun, Azərbaycanın milli dövlət maraqlarına cavab versin, ölkəmizin müdafiə qabiliyyətinə öz töhfələrini göstərsin".

Ekspertə görə, Azərbaycan daim ordusunun gücləndirilməsinə diqqət edir, konkret addımlar atır: "Ermənistan yaxşı olar ki, daxilə

sabitliyi bərpa etsin, qonşuları ilə normal münasibətlər qursun. Ona görə ki, onun qonşu ölkələrlə müharibəyə nə iqtisadi, nə hərbi, nə də insan resursları baxımından gücü var".

Hərbi icmalçı Səxavət Məmməd hesab edir ki, müasir müharibələr hava hücumundan müdafiə sistemlərinin hər bir ölkə üçün çox önəmli olduğunu bir daha göstərir. Onun dediyinə görə, hava üstünlüyü çox önəmlidir: "Biz bunu Rusiya-Ukrayna müharibəsində açıq şəkildə görürük. Bundan əlavə, İran-İsrail toqquşması da sübutdur. İran dərhal Çindən J-10 qırıqları almaq üçün müqavilə imzaladı. Yeri gəlmişkən, 44 günlük müharibə zamanı Azərbaycan erməni ordusunun hava hücumundan müdafiə sistemlərini sıradan çıxardı, ondan sonra hava üstünlüyü əldə etdi. Ona görə də müharibədən sonra Pakistan JF-17 Thunder Block III təyyarələrini sifariş etdik. Əvvəl 16 ədəd nəzərdə tutulsa da, daha sonra bu təyyarələrin sayı 40-a qaldırıldı. Bəziləri düşünür ki, 40 təyyarə Azərbaycan üçün çoxdur. Ancaq İsrail İrana hücum edərkən ilk gün 200 qırıq ilə hücumu həyata keçir-

Deputatdan Naxçıvanla bağlı referendum anonsu

Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri Əli Hüseynli Naxçıvanla bağlı ötən iclasda qaldırılan bəzi məsələlərin referendum yolu ilə həllini tapa biləcəyini qeyd edib.

APA xəbər verir ki, Milli Məclisin iclasında Əli Hüseynli "Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyasında dəyişikliklərin təsdiq edilməsi haqqında" Konstitusiya qanun layihəsinin II oxunuşunda müzakirəsi zamanı deyib ki, heç bir mübahisəli məsələ qalmayıb: "Deputat həmkarlarımız çıxışlarında vurğuladılar ki, layihə mükəmməl hazırlanıb. Yeganə bir neçə nəzəri məsələlər var idi ki, onların da həlli gələcək konstitusiya islahatları ilə bağlıdır. Onu vurğulamaq istəyirəm ki, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyası da Azərbaycan Konstitusiyasının ayrılmaz tərkib hissəsidir. Bir sıra məsələlər məhz indi konstitusiyaya əlavə və dəyişikliklərlə həllini tapır. Digər məsələlər isə gələcəkdə referendum yolu ilə həllini tapa bilər. Burada heç bir ziddiyyət yoxdur".

Paşinyan Trampdan kömək istədi - Zəngəzur dəhlizi

Ermənistan Baş naziri Nikol Paşinyan ABŞ-nin Müstəqillik Günü münasibəti ilə Prezident Donald Trampa məktub göndərmişdir. Teleqraf xəbər verir ki, Ermənistan hökumətinin başçısı məktubunda ABŞ Prezidentindən kömək istəyib.

N.Paşinyan məktubunda D.Trampın diqqətini Cənubi Qafqazda kommunikasiyaların (yolların) açılması məsələsinə də çəkib. "Münasibətlərə son qoymaq və dünyada sülhün bərqərar olması ilə bağlı baxışınızı yüksək qiymətləndirirəm. Əminəm ki, sizin rəhbərliyiniz altında Birləşmiş Ştatlar Cənubi Qafqazda çoxdan gözlənilən sülh, sabitlik və rifahın bərqərar olmasına əsaslı töhfə verəcək. Mən Ermənistan hökumətinin suverenlik, ərazi bütövlüyü və beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədlərin toxunulmazlığı prinsiplərinə əsaslanan sülh gündəliyinə, həmçinin "Sülh qovşağı" layihəsinin prinsiplərinə uyğun olaraq regional kommunikasiyaların açılmasına sarsılmaz sadiqliyini bir daha təsdiq edirəm", - baş nazir qeyd edib.

"Carnegie" Fondu bundan əvvəl məlumat yaymışdı ki, Donald Tramp administrasiyası İrəvana Zəngəzur dəhlizinə nəzarəti ABŞ şirkətinə təhvil verməyi təklif edib. Mənbə Ermənistan hökumətinin buna etiraz etmədiyini bildirib. Məlumatda qeyd edilib ki, ABŞ-nin planı Rusiyanı dəhlizə nəzarətdən kənardə qoyur.

mişdi. Əksinə, hava üstünlüyü üçün Azərbaycan əlavə olaraq Çindən J-10 döyüş təyyarələri də almaq ehtimalı düşünür və hesab edirdi ki, bu doğru qərardır".

S.Məmməd Ermənistanın Azərbaycanın bu addımlarından narahat olduğu qənaətinə deyir: "Ona görə də Hindistandan Su-30MKI almaq niyyətindədir. Ancaq burada incə bir detal da mövcuddur - bu təyyarələri Ermənistan Hindistan özü təklif edir. Hətta Ermənistanın Fransadan "Rafael" döyüş təyyarələri də alacağı yönündə iddialar da var.

Ancaq Ermənistan döyüş təyyarələrindən daha çox hava hücumundan müdafiə sistemlərini təkmilləşdirmək yönündə addımlar atır. Ermənistan Hindistandan aldığı hava hücumundan müdafiə

sistemləri ilə bir neçə qatdan ibarət müdafiə xətti qurmaq istədiyini açıq şəkildə görmək mümkündür. Açıqı, Ermənistan ərazisinin kiçikliyi sözü gedən təyyarələrin alınma ehtimalını aşağı edir. Nəzərə almaq lazımdır ki, JF-17 Thunder Block III hava döyüşlərində özünü yaxşı yönəldən göstərib.

Bundan əlavə, təyyarələrlə yanaşı pilotların peşəkarlığı da çox önəmlidir. Azərbaycanın isə bu məsələdə problemi yoxdur. Su-30MKI hava üstünlüyü üçün dizayn edilmiş "ağır qırıqdır", taktiki və texniki baxımdan güclüdür. JF-17-lər isə "ekonom sinif qırıqdır" çox şey pilot təcrübəsi və dəstək sistemlərindən asılıdır".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

İyulun 4-də Milli Məclisin növbədənəkar sessiyasının növbəti iclası keçirildi. Spiker Sahibə Qafarova giriş nitqində Milli Məclisin sədrinin rəhbərliyi ilə parlamentin nümayəndə heyətinin Özbəkistana səfərləri barədə danışıdı, iki ölkənin parlamentlərinin əlaqələri, keçirilən Forum, digər tədbirlər, görüşlər haqda geniş məlumat verdi. Bildirdi ki, Forumun yekununda Bəyannamə qəbul olunub. Sədr iki ölkə arasındakı münasibətlərin parlamentlər səviyyəsində də uğurla davam etdirildiyini məmnunluqla söylədi. Azərbaycan Milli Məclisi və Özbəkistan Ali Sovetinin sədrləri arasında əməkdaşlıq haqqında sənədin imzalandığını da vurğuladı və səfərin çox uğurla keçdiyini bildirdi.

Milli Məclisin iclasında Konstitusiya Məhkəməsinin 4 yeni hakiminin təyin olunması barədə Prezidentin təqdimatı təsdiqləndi. Layihə barədə deputat Nizami Səfərov məlumat verdi. Konstitusiya Məhkəməsinə hakimlərin təyin edilməsi haqqında qərar layihəsinə əsasən, Rəşid Rzayev, Otari Qvaladze, Fərhad Tutayuk və Rauf Quliyev Konstitusiya Məhkəməsinin hakimləri təyin olunur. Nizami Səfərov bildirdi ki, Otari Qvaladze və Fərhad Tutayuk Prezident Administrasiyasının əməkdaşlarıdır. Rəşid Rzayev Bakı şəhəri Xətai Rayon Məhkəməsinin sədri, Rauf Quliyev isə Konstitusiya Məhkəməsinin Aparat rəhbəri olub.

Səsvermədən sonra hakimlər kürsüdən and içdilər.

İclasda "Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyasında dəyişikliklərin təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya qanununun layihəsi ikinci oxunuşda müzakirəyə çıxarıldı. Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri Əli Hüseynli layihə barədə danışarkən bildirdi ki, birinci oxunuşda həmkarları Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin deputatları tərəfindən qaldırılmış təşəbbüsü dəstəkləyiblər. "Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyası Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının ayrılmaz tərkib hissəsidir.

Burada heç bir ziddiyyət mövcud deyil, ona görə də hər birinizi qanun layihəsinə səs verməyə çağırıram", Ə.Hüseynli bildirdi.

Komitə sədri Fazil Mustafa çıxışında qanun layihəsini dəstəklədi. "Bunlar keçici xarakter daşıyan və olduqca əhəmiyyətli dəyişikliklərdir", deyərək deputat əlavə etdi. Bildirdi ki, gələcəkdə ümumxalq referendumu ilə yeni Konstitusiyanın qəbulundan sonra indi keçici xarakter daşıyan müddəalarla bağlı da yekun qənaəətə gələcək.

İclasda "Media haqqında" qanuna dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi birinci oxunuşda müzakirəyə çıxarıldı. Layihəyə əsasən, Media Reyestrində olmadan fəaliyyət göstərən çap mediası subyektlərinin 5 min manatadək cərimələnməsi nəzərdə tutulur. Belə ki, Media Reyestrində olmadan fəaliyyət göstərən çap mediası sub-

Milli Məclisdə mühüm qərarlar

Parlament Konstitusiyaya Məhkəməsinin yeni hakimlərini təsdiqlədi, Naxçıvanla bağlı qanun layihəsi ikinci oxunuşdan keçdi, maliyyə nazirindən isə nikbin çıxış

yektinin çap mediası məhsulunun, həmin subyekt, nəşriyyat (naşir) və ya yayıcı tərəfindən nəşri və ya yayımına görə fiziki şəxslər 500 manatdan 1 000 manatadək, vəzifəli şəxslər 1 500 manatdan 5 000 manatadək məbləğdə cərimə ediləcək. Yayıcı dedikdə nəşriyyatla və ya (naşir) müqavilə bağlamaqla yaxud digər qanuni əsaslarla nəşriyyat məhsullarının yayılmasını və satışını həyata keçirilən fiziki və hüquqi şəxs başa düşülür.

Dəyişiklik layihəsi ilk oxunuşda qəbul edildi.

"Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il dövlət büdcəsinin icrası haqqında" Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi üçüncü oxunuşda Milli Məclisin müzakirəsinə çıxarıldı. Layihə barədə iqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Azər Əmiraslanov məlumat verdi. Vurğulandı ki, 2024-cü il üçün dövlət büdcəsinin gəlirləri 37161,8 milyon manat, təsdiq olunmuş proqnoza qarşı 2,1 faiz çox, dövlət büdcəsinin xərcləri 37713,6 milyon manat, təsdiq olunmuş proqnoza qarşı 5,1 faiz az və müvafiq olaraq dövlət büdcəsinin kəsiri 551,8 milyon manat və ya təsdiq olunmuş proqnozla müqayisədə 6,1 dəfə az olub.

Müzakirələrdən sonra qanun layihəsi səsverməyə çıxarılaraq son oxunuşda qəbul edildi.

Daha sonra qanun layihəsi səsverməyə çıxarılaraq qəbul edilib. İclasda hökumət üzvləri də iştirak edirdi. Maliyyə naziri Sahil Babayev çıxışında bildirdi ki, 2024-cü ildə də "Böyük qayıdış" proqramı uğurla icra edilib: "Bu icra çərçivəsində 15 mindən çox vətəndaşımız doğma yurdlarında məskunlaşdılar. Eyni zamanda ölkəmizin müdafiə qabiliyyəti gücləndirildi". S.Babayev qeyd etdi ki, 2024-cü ilin büdcəsi həm gəlir, həm də xərclərin icrasında müsbət dinamika göstərməklə yanaşı, eyni zamanda Azərbaycanın öz ehtiyatlarını daha da artırmasına imkan verib: "Bu gün Azərbaycanın xarici valyuta ehtiyatları 74 milyard dollardan artıqdır. Bu, getdikcə daha da artırılacaq. İnanıram ki, qısa müddətdən sonra növbəti ilin büdcəsinin müzakirəsinə başlayacağıq".

"Polis haqqında" Qanuna dəyişiklik edilməsi barədə layihəsi də müzakirəyə çıxarıldı və qəbul edildi.

Deputat, Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədr müavini Qüdrət Həsənzadə qanunun ple-nar iclasında "Polis haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinin

ikinci oxunuşda müzakirəsi zamanı bəzi təkliflərlə çıxış edib.

"Öncə hörmətli həmkarım Vüqar Bayramovun dediyi 5 faiz məsələsinə münasibət bildirmək istəyirəm. Burada məntiq var, amma hörmətli Əli Hüseynli ötən dəfə qeyd elədi ki, bu tipli cinayətlərin 90 faizi Daxili İşlər Nazirliyində istintaq olunur. Ona görə də onlara ayrılacaq vəsaitin həcmi həddindən artıq çox ola bilər. Düşünürəm ki, məhz bu nəzərə alınaraq orada 5, digərlərində 25 faiz nəzərdə tutulub", - deputat bildirdi.

Q. Həsənzadə qeyd etdi ki, ümumiyyətlə, Milli Məclisdə dəfələrlə polis işçilərinin işinin ağır olması, onların sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi ilə bağlı məsələ qaldırılmış və əməkdaşlarının artırılmasının zəruriliyini vurğulayıb: "Amma əməkdaşlarının bu formada artırılmasının, sosial müdafiənin gücləndirilməsinin əleyhinəyəm. Təsəvvür edək ki, bir nəfər dövlət əmlakının mənimlənməsində, dövlətə ziyan vurmaqda ittiham olunur. İstintaq orqanı bilir ki, həmin məbləğ təsdiq olunsaydı, həmin vəsaitdən buna da ödəniş olunacaq. İstintaqa nəzarət edən prokuror və məhkəmədə dövlət ittihamını müdafiə edən prokuror da bilir ki, ittihamı müdafiə etsə, eyni zamanda hakim də bilir ki, ittihamı təsdiq etsə ona

pul ödəniləcək. Görün, biz dövlətə ziyan vurmaqda təqsirləndirilən şəxsin müdafiəsini nə qədər çətinləşdirmiş oluruq. Ona görə də biz bunların hamısını ittiham meyilli edirik. Vəsait dövlətə köçürülməlidir. Dövlət də görürsə ki, polisin, prokurorun, hakimin əməkdaşlığını artırmaq lazımdır, onu artırımalıdır. Onların gördüyü işin çətinliyinə, stressinə, oturmaq vəziyyətində olmalarına görə və s. Ona görə də mən bunun əleyhinəyəm və hesab edirəm ki, biz burada bununla vətəndaşların hüquqlarını xeyli dərəcədə pozuruq və onların müdafiəsini çətinləşdiririk".

Deputat Aqil Abbas çıxışında bildirib ki, Azərbaycanda ən çox əziyyət çəkən polis orqanlarının əməkdaşlarıdır.

kimi də (Türkiyəyə münasibətdə) istifadə olunur. Şəxsiyyət vəsiqəsinin üzərində şəxsin ünvanı barədə məlumatın əks olunmaması vəsiqənin istifadəsi üzrə bəzi çətinliklərə səbəb olur. Bu baxımdan, şəxsiyyət vəsiqəsinin formasında və üzərində olan məlumatların dairəsində dəyişiklik edilməsi zərurəti yaranıb. Buna görə də şəxsiyyət vəsiqəsində əks olunan məlumatların tərkibinin yenilənməsi təklif olunur. Belə ki, şəxsiyyət vəsiqəsində göstərilən məlumatlara yaşayış yeri və vətəndaşlıq məlumatları əlavə ediləcək. Eyni zamanda elektron daşıyıcıda (çipdə) əvvəlki variantla müqayisədə yalnız daha zəruri məlumatların saxlanılması təklif olunur. Təklif olunan digər dəyişiklik ondan ibarətdir ki, vətəndaşın ailə və-

A.Abbas polislərin əməkdaşlığını artırılmasını təklif etdi: "Polisin gecəsi-gündüzü yoxdur və ən az maaş alanlar da polislerdir. Bu qanun layihəsi onların sosial təminatını artırmaq üçün vacibdir. Azərbaycan polisi keçmiş sovet ölkələri arasında ən fəal iştirak edən polislerdir. Ölkənin təhlükəsizliyinin qorunmasında fəaldırlar. Birinci Qarabağ savaşında da vuruşan polisler idilər. Polis orqanlarının 62 Milli Qəhrəmanı var. Ona görə onların əməyinin qiymətləndirilməsi çox gözəldir. Çox arzu edirəm ki, polislərin maaşı artırılsın. Necə ki, bu qanun layihəsi ona xidmət edir".

"Azərbaycan Respublikası vətəndaşının şəxsiyyət vəsiqəsi haqqında" qanuna dəyişiklik layihəsi barədə Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri Əli Hüseynli məlumat verdi. Layihəyə əsasən, şəxsiyyət vəsiqəsində göstərilən məlumatlara yaşayış yeri və vətəndaşlıq məlumatlarının əlavə edilməsi nəzərdə tutulur. Dəyişiklik layihəsi Azərbaycan vətəndaşının şəxsiyyət vəsiqəsinin Beynəlxalq Mülki Aviasiya Təşkilatının (ICAO) 9303 nömrəli standartının tələblərinə uyğunlaşdırılması, həmçinin şəxsiyyət vəsiqəsinin istifadəsi üzrə yaranmış bəzi çətinliklərin aradan qaldırılması məqsədilə hazırlanıb. Məlumatla görə, Azərbaycan vətəndaşının şəxsiyyət vəsiqəsi səyahət sənədi

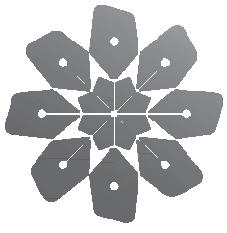
ziyyəti, valideynləri, uşaqları, hərbi vəzifəsi və digər məlumatlar artıq birbaşa elektron daşıyıcıda deyil, İAMAS (idarelərarası avtomatlaşdırılmış məlumat-axtarış sistemi) vasitəsilə saxlanılacaq və kriptografik mühafizə olunacaq. Şəxsiyyət vəsiqəsi ilə bağlı məlumatların kriptografik mühafizəsi, onların məxfiliyinin, bütövlüyünün və icazəsiz müdaxilədən qorunmasının təmin olunması məqsədini daşıyır. Qanun layihəsində vəsiqənin verilməsi qaydalarına da dəyişikliklər təklif olunur. Vəsiqə dəyişdirilməli olan hallara yaşayış yerinin dəyişməsi əlavə olunur. Bundan başqa, əgər vəsiqə və ya elektron daşıyıcısında texniki və ya məzmunla bağlı səhv aşkar edilərsə, düzəlişin dövlət rüsumu tutulmadan həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur.

Beləliklə təklif olunan bu dəyişikliklər şəxsiyyət vəsiqəsi ilə bağlı məlumatların daha müasir sistemlərdə, təhlükəsiz və çevik şəkildə idarə olunmasını, həmçinin sənədləşmə prosedurlarının və xidmətlərin vətəndaş üçün sadələşdirilməsini təmin edəcək.

Ə.Hüseynli onu da bildirdi ki, şəxsiyyət vəsiqələrinin dəyişdirilməsi zamanı rüsum tələb olunmayacaq.

Dəyişiklik layihəsi səsverməyə çıxarılaraq birinci oxunuşda qəbul edildi.

■ **Elsad PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"

**Azərbaycan
Respublikasının
Mədlanın İnkişafı
Agentliyi**

Gender, ailə və demoqrafiya məsələlərinin işıqlandırılması

Azərbaycanda son 30 ildə orta evlilik yaşının 25-dən 30-a yüksəlməsi statistik dəyişiklik deyil, həm də dərin sosial-iqtisadi və mədəni proseslərin təzahürüdür. Sosioloq Elçin Bayramlının bu tendensiyanı “faciə” adlandırması da təsadüfi deyil. Bu məsələ cəmiyyətin gələcəyinə birbaşa təsir edən demoqrafik, ailə institutları və sosial dəyərlərlə bağlı fundamental dəyişiklikləri gündəmə gətirir. Mütəxəssislər qeyd edir ki, orta evlənmə yaşının artmasının səbəbləri bunlardır:

1. İqtisadi amillər. Azərbaycan gənclərinin maddi müstəqillik əldə etməsi daha çətin və gec baş verir. Mənzil probleminin həlli üçün uzun müddət vəsait toplamaq lazım gəlir. İşsizlik və ya qeyri-sabit əmək bazarı da evlilik qərarını təxirə salmağa səbəb olur. Ailənin təminatı, toy xərcləri və cəmiyyətin gözləntiləri gəncləri maddi yük altına salır.

2. Təhsil müddətinin uzanması. Gənclərin ali təhsil almaq istəyi artıb, xüsusilə qadınlar arasında bu tendensiya nəzərəcarpacaq dərəcədə güclənib. Magistratura və doktorantura mərhələlərinə qədər uzanan təhsil dövrü evliliyi avtomatik olaraq gecikdirir.

3. Karyera prioritetləri. Xüsusən şəhər mühitində yaşayan gənclər əvvəlcə peşəkar karyera qurmağa üstünlük verirlər. Karyerada mövqə tutmadan ailə qurmaq istəməmək geniş yayılmış psixoloji mövqedir.

4. Ailə modelinə və sosial dəyərlərə münasibətin dəyişməsi. Sovet dövründə hökm sürən “tezi-tez evlənmək lazımdır” düşüncəsi artıq ciddi şəkildə sarsılıb. Şəxsi azadlıq, özünü tanıma, “doğru insanı tapmaq” kimi meyarlar daha çox önə çıxır. Bir çox gənc uzunmüddətli münasibətləri sınaqdan keçirmədən evlənmək istəmir.

5. Gender rolllarının dəyişməsi. Qadınlar artıq yalnız ailə və ana rolu ilə kifayətlənmirlər, onların sosial-siyasi fəallığı artıb. Bu da qadınların evliliyə daha sərbəst və seçimli yanaşmasına gətirib çıxır.

Bu tendensiyanın sosial və demoqrafik nəticələri doğum nisbətinin azalmasına gətirib çıxır. Yeni, gec yaşda evlənmək, gec yaşda uşaq sahibi olmaqla nəticələnir. Bu isə əhalinin təbii artım tempini azaldır və doğum səviyyəsində azalma yaradır. Bəzi hallarda qadınların reproduktiv imkanları

Evlilik yaşı qocalır, doğum azalır

Sosioloqların fikrincə, gec ailə qurulmasının sosial-iqtisadi və psixoloji səbəbləri var

azaldığı üçün bir uşaqla kifayətlənmək halları artır.

Doğum səviyyəsinin aşağı düşməsi ilə yanaşı, əhalinin yaş strukturu da dəyişir, cəmiyyətin yaşlanması baş verir. İşlək yaşda olan əhalinin sayının azalması, pensiya yaşlıların isə çoxalması demoqrafik yükün artmasına səbəb olur.

Burada ailə institutunun zəifləməsi məsələsi də ortaya çıxır. Belə ki, evlilik qərarının gecikməsi ailə qurmaq istəklərinin də zəifləməsinə yol açır. Nəticədə nikahsız birgə yaşam, və ya subay qalma halları artır. Bu, ailə də-

yərlərinin cəmiyyət üçün prioritet olmamasına gətirib çıxara bilər.

Qeyd olunur ki, əgər doğum səviyyəsi azalarsa, 15-64 yaş arası işlək əhali arasında gələcəkdə ciddi azalma baş verə bilər. Bu, iqtisadiyyata mənfi təsir göstərir: məhsuldarlıq azalır, istehsal gücü zəifləyir, vergi ödəyiciləri azalır. Eyni zamanda sosial yük artır: əhəli işləyən əhəli artan pensiya yaşlı əhalini saxlamaq məcburiyyətində qalır.

Kənd yerlərində və kiçik şəhərlərdə gənclərin ailə qurmaqdan imtina etməsi və ya

gecikdirməsi həmin bölgələrdə əhalinin azalmasına səbəb olur. Nəticədə urbanizasiya sürətlənir, regionlar tənzimlənməyə uğrayır, sosial infrastruktur mənasızlaşır. Boşalan kəndlər və kiçik şəhərlər iqtisadi aktivliyin və milli təhlükəsizliyin zəifləməsinə yol açır.

Qadınların və kişilərin ailə qurma yaşının artması onların reproduktiv sağlamlığına da mənfi təsir göstərdiyi də bildirilir. Sonsuzluq, gecikmiş doğuşlar və yüksək riskli hamiləlik halları çoxalır. Bu da səhiyyə sistemində əlavə yük yaradır.

radır.

Psixoloqlar bildirir ki, gec evlənen insanlar uzun müddət tək yaşadıkları üçün sosial təcrid və depressiya riski ilə üzləşə bilərlər. Eyni zamanda bu, psixoloji yüklənmə və “gec qaldım” hissi ilə müşayiət oluna bilər.

Bəs bu tendensiyanın qarşısının alınması üçün hansı tədbirlər görülməlidir?

Sosioloqların fikrincə, ilk növbədə gənc ailələrə mənzil və güzəştli ipoteka imkanlarının artırılması həyata keçirilməlidir.

Bundan başqa, gənc ailələrin təşviqi üçün dövlət proqramları hazırlanmalı, evliliyi stimullaşdıran sosial güzəştlər (mənzil, subsidiya, vergi azadlığı və s.) tətbiq olunmalıdır. Uşaq doğumunu təşviq edən mexanizmlər (məsələn, çoxuşaqlı ailələrə əlavə ödənişlər, ana kapitalı və s.) genişləndirilməlidir. Əhalinin bölgələr üzrə balanslı yerləşməsi üçün regionlarda iş yerləri, sosial şərait və təhsil imkanları artırılmalıdır.

Həmçinin, cəmiyyətin ailə modelinə münasibəti dəyişdirilməli, erkən evliliklərin deyil, şüurlu və məsuliyyətli ailə qurmanın təbliği gücləndirilməlidir.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Xəlidə GƏRAY

Qadın aliment ödəməyən kişini döydü

Bakıda boşanmış qadın aliment ödəməyən keçmiş ərinə döyüb. Oxu.az xəbər verir ki, hadisə paytaxtın Xəzər rayonu, Zirə qəsəbəsindəki fərdi yaşayış evlərindən birinin həyatında baş verib.

2006-cı ildə ailə həyatı quran Rasim və Natiqə bir müddət normal həyat tərzini sürsələr də, sonradan aralarında tez-tez mübahisə yaranıb. Nəticədə 2020-ci ildə cütlük boşanmağa qərar verib. Onlar məhkəmə yolu ilə boşansalar da, hakim onların bir evdə yaşamasına qərar verib. Boşanmadan sonra keçmiş ər-arvad arasında yenə alimentə görə mübahisələr olub.

Sonuncu dəfə isə mübahisə Rasimin xəsarət alması ilə nəticələnib.

Belə ki, şəhər saatlarında Rasim kiçik oğlunu bərbərə aparmaq istəyərkən Natiqə yenidən Rasimlə mübahisə edib və ondan aliment tələb edib. Nəticədə Natiqə həyətdəki oturmaq üçün istifadə olunan yabanı götürərək Rasimə hücum edib. O, Rasimə baş və kürək nahiyyəsindən xəsarətlər yetirib.

Hadisə yerinə polis gəlib və araşdırmalar başlanıb. Faktla bağlı cinayət işi başlanaraq iş məhkəməyə göndərilib. Məhkəmə istintaq dövründə tərəflər arasında barışıq elan olunduğu üçün işə xitam verilib və qadın məsuliyyətdən azad edilib.

Ali Məhkəmə vahid məhkəmə təcrübəsini formalaşdıran daha bir qərar qəbul edib. Musavat.com xəbər verir ki, işin hallarına görə, iddiaçının anası mirasqoyanla (iddiaçının ögey atası) rəsmi nikah münasibətlərinə daxil olmuş, müəyyən müddətdən sonra iddiaçının anası, 4 ay sonra isə mirasqoyan vəfat etmişdir. İddiaçının ögey atası ilə heç bir qohumluq, o cümlədən övladlığa götürmə münasibəti olmamışdır. O, anasının ögey atasının arvadı kimi birinci dərəcəli vərəsesi olmasına istinad edərək miras əmlakdakı paya iddia etmiş, lakin notarius ona vərəsəlik şəhadətnaməsinin verilməsindən imtina etmişdir. İmtina Mülki Məcəllənin 1252-ci (irsi transmissiya) maddəsinə istinad edilməklə onunla əsaslandırılmışdır ki, iddiaçının anası ögey atasından əvvəl vəfat edib. Həmçinin, “Notariat haqqında” Qanunun 62-ci maddəsinə istinad edilərək göstərilib ki, müraciət edilən əmlakla bağlı ər-arvadın hər ikisi vəfat etdiyindən müraciətdən imtina olunur.

Ögey şəxslər vərəsə ola bilməzlər - Qərar

Bundan sonra iddiaçı eyni tələblə məhkəməyə müraciət edib, aşağı instansiya məhkəmələri iddianı təmin etməyib. İddiaçı Ali Məhkəməyə müraciət edib. Kassasiya instansiya məhkəməsinin mövqeyi:

Mülki qanunvericilik mirasın açıldığı (mirasqoyanın öldüyü) vaxt baxımından vərəsinin ölümünə münasibətdə iki qayda nəzərdə tutulub: vərəsə mirasqoyandan sonra, lakin miras qəbul edilənədək ölərsə (irsi

transmissiya - MM, 1252-ci maddə); qanun üzrə vərəsə mirasqoyandan əvvəl ölərsə (vərəsinin əvəzlənməsi - 1159-cu maddə). Bu institutlar müəyyən əlamətlərinə görə fərqlənir. Belə ki, irsi transmissiya həm vəsiyyət, həm də qanun üzrə vərəsəlik zamanı tətbiq edilə bildiyi halda, vərəsinin əvəzlənməsi yalnız qanun üzrə vərəsəlik zamanı mümkün ola bilər; irsi transmissiyada vərəsinin ölümü halında ona çatacaq pay bütün vərəsələ-

ri arasında bölüşdürüldüyü halda, vərəsinin əvəzlənməsi yalnız düzünə xətt üzrə qanunbağlı əsasında müəyyən edilə bilər.

O da qeyd edilməlidir ki, Mülki Məcəllənin 1252-ci maddəsi “irsi transmissiya” anlayışı altında vərəsinin miras açıldıqdan sonra, lakin miras qəbul edilənədək öldüyü halda, mirasdan pay almaq hüququnun onun vərəsələrinə keçməsinə nəzərdə tutur. Sözügedən norma açılmış mirasın qəbul müd-

dətinə tabe olması institutunun qüvvədə olduğu müddətdə yaranan vərəsəlik münasibətlərində vərəsinin öz iradəsindən kənar şəkildə (ölümü halında) mirası qəbul edə bilməməsi ilə bağlı qaydanı tənzimləsə də, əslində vərəsəliyin ümumi qaydalarını müəyyən edir. Belə ki, həmin normaya görə ölüm səbəbindən mirası qəbul edə bilməyən şəxsin mirası qəbul etməsi ehtimal edilir, məhz bu səbəbdən də mirasdan pay almaq hüququnun onun vərəsələrinə keçməsi müəyyən edilir. Hazırda qüvvədə olan mülki qanunvericilik mirasın qəbul müddətinə tabe olması institutunu dəstəkləmədiyindən və miras açıldığı andan avtomatik vərəsinin mülkiyyəti sayıldığından, qanun üzrə vərəsinin onu öz iradəsinə zidd, o cümlədən miras açıldıqdan sonra ölümü səbəbindən qəbul edə bilməməsi mümkün deyildir, bu zaman vərəsə əmlaka yiyələndikdən sonra ölmüş sayılır və onun mirası öz vərəsələri arasında ümumi qaydalar çərçivəsində bölünür.

Son günlər bəzi Rusiya mediasında Azərbaycana turist axımının guya kəskin azaldığı, turların kütləvi şəkildə ləğv olunduğu haqda məlumatlar yayılıb. Hətta 30-40 faiz azalma olduğu iddia edilirdi. Amma Rusiya Səyahət Sənayesi İttifaqı bu xəbərləri təkzib edib.

Qurumun rəhbəri İlya Umanski bildirib ki, Azərbaycana turist səfərlərinin kütləvi şəkildə dayandırılması müşahidə olunmur: "Turoperatorlarla əlaqə saxladım, heç bir kəskin azalma yoxdur. Hər yay müəyyən qədər ləğv olur, bu da normaldır. Azərbaycanın həmkarlarımız da ruslara münasibətdə heç bir problem olmadığını deyirlər".

Azərbaycanda fəaliyyət göstərən turizm şirkətləri bildirir ki, may ayında Bakıda bronların sayı ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə təxminən eyni səviyyədə olub. İyun ayı və iyul üçün bronlarda ciddi dəyişiklik yoxdur. Ləğv edilən sifarişlər də normaldır. Hər il bəzi planlarını dəyişir. Amma 30-40 faiz azalma yoxdur.

Rus turistlərin Azərbaycana marağı anlaşılandır. Ölkəmiz həm yaxın məsafədədir, həm də qiymətlər münasibdir. Rusiyalı turistlər üçün ən vacib məqamlardan biri də odur ki, Azərbaycanda rus dilində ünsiyyət asandır və özlərini yad hiss etmirlər.

Bakı, Qəbələ, Şəki və Quba bölgələri rusiyalı turistlər üçün ən çox seçilən məkanlardır. Ekspertlər hesab edir ki, gələcəkdə ölkələr arasında vəziyyət daha da gərginləşsə, bunun təsirləri hiss oluna bilər. Ona görə də turizm sektoru yalnız Rusiya bazasına güvənməməli, digər ölkələrdən də turist cəlb etməyə çalışmalıdır.

yoxdur. Ola bilsin ki, rus turistlər gözləmə mövqeyindədir. Lakin hər hansısa gərginlik olanda və bu, mətbuatda işıqlananda səyahət etməli insanlar səfərlərini sonraya saxlayırlar. Bu mənada regionda və qonşuluğumuzda yaranmış gərginliklər əlbəttə ki, turistlərin qərarlarına təsir edir. Nəzərə alsaq ki, statistika həm də vətəndaşlığı olan insanların da qeydiyyatını edir, əlbəttə ki, Rusiyadan bizim çoxlu soydaşlarımız var və onlar qohumlarını ziyarət etməyə gəlirlər. Əslində biz onları da turist kimi qeyd edirik, lakin onlar hotellərdə qalmırlar".

C. Aşurov bildirib ki, hazırda Azərbaycan turizm sektorunda bir passivlik yaşanır: "Ümid edirik ki, tezliklə bu mə-

baycana gəlməməsi qərarları ümumi sayə təsir edir.

Rus turistlərin sayı 2019-cu ildə daha çox idi. Təxminən 1 milyona yaxın rus turist Azərbaycana gəlmişdi. 2020-ci ildə isə pandemiya ilə əlaqədar bu rəqəm 225 minə düşdü. 2024-cü ildə isə bu rəqəm 2 dəfə aşağı düşüb: 731?009 nəfər Rusiyadan ölkəmizə səfər edib. Gələnlərin sayına görə rus turistlər İran və Gürcüstandan sonrakı yerdə 3-cü pillədə qərarlaşır. Rusiyadan Azərbaycana gələnlərin payı 30 faizə yaxındır".

Ekspert bildirib ki, Azərbaycan alternativ bazar kimi Orta Asiyaya nəzər salmalı və Özbəkistan, Qazaxıstan və Çindən turist cəlb etməlidir. Birbaşa uçuşların təmin olunması oradan gələn turistlərin

Rus turistlərin Azərbaycan seçimi - Bu yay şimaldan Bakıya...

Bu ilin birinci rübündə ölkəmizdə gecələmələrin 14,3 faizi onların payına düşür - ekspert marağın səbəblərini açıqladı

Turizm sahəsi üzrə ekspert Ceyhun Aşurov "Yeni Məşavət"ə bildirib ki, regionda baş verən gərginliklər, 3 ildir davam edən Ukrayna-Rusiya müharibəsi, Pakistan-Hindistan, İsrail-İran münaqişəsi müxtəlif formada Azərbaycana gələn turistlərin sayının azalmasına təsir göstərib: "Xüsusən, İran və İsrail arasında gedən son 12 günlük müharibədə hava məkanının

qapalı olması həmin məkan üzərindən gələn ərəb və kürfəz ölkələrinə də müəyyən məhdudiyyətlər yarandı. Əlbəttə ki, bu ümumi turistlərin sayına mənfi təsir göstərdi. Çünki normalda yay ayı Azərbaycanda turistlərin ən çox olduğu dövrüdür. Amma hava məkanları bağlı olduğu üçün 3 saatlıq uçuşu dolayısı ilə 6-7 saata uçmaq məcburiyyətində olan turistlər daha asan gə-

də biləcəkləri yere yönəliirlər.

Son bir neçə gün ərzində Rusiya-Azərbaycan arasında yaşanan gərginliklər nəticəsində bir çox tədbirlər, konsertlər ləğv olundu. Belə olan halda bu eyləncə tədbirlərinin auditoriyası da səfərlərini təxirə salmağa məcbur oldu. Bir məqamı da qeyd edim ki, əvvəlki illərdə ölkəmizə gələn rus turistlərin sayı daha çox olurdu. Bu il hələlik bir aktivlik

sələlər öz həllini tapar. Alternativ bazara yönəlik müxtəlif addımlar atılır. Digər bazarlardan, Orta Asiyadan, Çindən, Şərqi Avropadan gələn turistlərinin saylarının artması üçün iş aparılır. Bakıda indi doluluq səviyyəsi iki dəfə aşağı düşüb. Bu, hotellərin fəaliyyətinə iş adamlarına da təsir göstərir. Çünki uçuşun əlvərlili olmaması və müəyyən ölkədən olan turistlərin Azər-

sayına təsir edə bilər.

Millət vəkili Vüqar Bayramov bildirir ki, 2025-ci ilin birinci rübündə Azərbaycanda gecələmələrin ümumi sayının 14, 3 faizi rusların payına düşür.

Azərbaycan son illərdə rus turistlər üçün yaxın, rahat və maraqlı istiqamətlərdən biri olaraq qalıb. Coğrafi yaxınlıq, vizasız giriş və münasib qiymətlər Azərbaycana üstünlük qazandırır. Rəsmi statistikalara görə, 2024-cü ildə Azərbaycana gələn xarici turistlərin böyük hissəsi məhz Rusiyadan olub. Onlar üçün üçün Azərbaycan hələ də ən çox seçilən yaxın istiqamətlərdən biridir. Türkiyə, BƏƏ, Misir və Tailandla yanaşı, Azərbaycan da onların ən çox səfər etdiyi ölkələr siyahısında qalır.

■ Sahənə RƏHİMLİ, "Yeni Məşavət"

Bir ayın kirayəsi bir günə - Bağ evləri "od tutub yanır"

Mövsümə görə Bakı və rayonlarda hovuzlu villaların qiyməti "alışıb-yanır" - dövlət müdaxilə edə bilərmi?

Yay gəlişi ilə Bakı və ətraf kəndlərdə, rayonlarda bağ evlərinin qiymətləri yenə "alışıb-yanır". Şəhərdən uzaqlaşmış sakitlik tapmaq istəyənlər hər il olduğu kimi bu yay da kirayə bağ evlərinə üz tuturlar. Amma qiymətlərə baxanda çoxlarının nəfəsi kəsilir: bir günlük kirayə bəzən şəhərdə bir ayın kirayəsinə bərabər olur.

Artıq paytaxt sakinləri ailəvi istirahət üçün Bakının Bilgəh, Şüvəlan, Mərdəkan, Buzovna kimi kəndlərində, eləcə də Quba, Qəbələ, Şəki və Lənkəran kimi rayonlarda qiymətlərlə maraqlanırlar. Əlvərlili yer, təmiz hava və dənizə yaxınlıq istəyənlərin sayı artdıqca bağ evlərinin qiymətləri də "uçur".

Araşdırmamız göstərir ki, bu mövsüm bağ evlərinin qiymətləri ötən illə müqayisədə yenə artıb. Bakı kəndlərində adi hovuzlu bağ evlərinin bir günlük kirayəsi hazırda 250-300 manat civarındadır. Villa tipli, daha böyük və zəngin imkanlı evlərdə isə qiymətlər 350-400 manatdan başlayır. Bu isə deməkdir ki, şəhərdə orta kirayə mənzil üçün ödədiyiniz pulu, bağ evində cəmi bir günə xərcləməlisiniz. Azərbaycan Qiymətləndirici

Cəmiyyətinin sədri Vüqar Oruc deyir ki, bağ evlərinin kirayəsi mövsümi xarakter daşıyır və bu səbəbdən qiymətləri ciddi şəkildə artan tələb müəyyən edir: "Hər yay əvvəlki ilə nisbətən qiymətlərdə 10-15 faiz artım müşahidə olunur. Çünki əhəlinin bir qismi yay aylarını bağ evlərində keçirmək istəyir və bu da tələbatı artırır". Onun sözlərinə görə, pandemiyaadan əvvəl bağ evlərinin bir aylıq kirayəsi orta hesabla 1500-2000 manat idisə, sonrakı illərdə bu rəqəm 20-25 faiz yüksəlib.

Onun sözlərinə görə, kirayə təklif edilən daşınmaz əmlakın qiymətini inzibati yolla tənzimləmək mümkün deyil: "Hər hansısa alət yoxdur ki, dövlət və ya hansısa qurum bunu tənzimləsin. Bu yalnız bazar münasibətləri nəticəsində, tələb və təklif arasındakı asılılığa uyğun olaraq qiymətlər tənzimlənir.

Təklif qiymətlərinin yüksək olması onu göstərir ki, təklifə qarşı tələbat mövzudur. İnsanlarımız bir günə 250-300 manat ödəyib istirahət etməyi üstün hesab edirlər. Bu onunla əlaqəlidir ki, hazırda quru sərhədlər bağlıdır və vətəndaşlar ölkə xaricində deyil, ölkə daxilində istirahət etməli olurlar. Əvvəllər insanlar daha çox Türkiyə və Gürcüstanı gedirdilər. İndi isə əhəlinin müəyyən qismi təyya-

re ilə səyahət edir. Digər qismi isə ölkədə eyni istirahət şəraitini yaratmağa üstünlük verirlər. Bu da daşınmaz əmlakın ölkədə qiymətini yüksəldir".

Əmlak məsələləri üzrə ekspert Elnur Azadov isə bildirir ki, hər il may və iyun ayının əvvəli iş adamları əmlaklarını bazara çıxarırlar və qiymətlərlə bağlı ilk fikirləri öyrənirlər: "Qiymətləri müəyyənləşdirmə sayına uyğun olaraq tənzimləyir-

lər. Yeni qiymət tələbatı uyğunlaşdırılır. Sahibkar artıq bilir ki, evini neçəyə kirayə verə bilər. Əmlak vətəndaşın şəxsi mülkiyyətidir, onun özü tərəfindən tənzimlənir. Qanunvericilikdə heç bir təsir mexanizmi ola bilməz.

Elə insanlar var ki, fantastik üslubda bağ evi tikdirirlər. Onlar bir neçə il qaldıqdan sonra yorulurlar və məcburən həmin evləri baha qiymətə kirayə

verirlər. Elə şəxslər də var ki, məhz kirayə vermək məqsədi ilə bağ evi tikir. Çox da bahalı bağ evlərinə tələbat yüksək deyil. Günü 100-150 manata olan evlərə istər regionlarda, istərsə də Bakı və Abşeronda daha çox tələbat var".

E. Azadov bildirir ki, Mərdəkan, Şüvəlan, Bilgəh və Nəradaran kimi yerlərə tələbat həmişə yüksək olur. Onun sözlərinə görə, dənizə yaxınlıq, infrastrukturun yaxşılığı, hovuzun olması artıq üstünlük deməkdir.

İqtisadçılar deyirlər ki, qiymətlərin yüksək olması həm də təklifin məhdudluğu ilə bağlıdır. Çünki yaxşı vəziyyətdə olan bağ evlərinin sayı çox deyil və onların da sahibləri firsətdən istifadə edib daha yüksək qiymət tələb edirlər.

Elə müştərilər də var ki, bir neçə ailə birləşib evi kirayələyirlər və xərcləri bölürlər. Qubada, Qəbələdə və digər bölgələrdə sadəcə bağ evləri üçün 80-150 manat, hovuzlu və orta səviyyəli evlər üçün isə 150-250 manat, lüks evlər üçün isə 300-400 manat tələb olunur. O deməkdir ki, şəhərdə bir ay üçün ödədiyiniz pulu bağ evində cəmi bir günə xərcləyə bilərsiniz.

■ Sahənə RƏHİMLİ, "Yeni Məşavət"

2025-ci ilin yanvar-iyun ayları ərzində 46 437 nəfərə uşağın anadan olmasına görə proaktiv qaydada birdəfəlik müavinət təyin olunub və ödəniş edilib. Dövlət Sosial Müdafiə Fondu (DSMF) məlumat yayıb. Müavinət ödənişləri 21 765 nəfər qız, 24 672 nəfər oğlan uşağına görə aparılıb.

Rəqəmlərdən görünür ki, yeni doğulan qız uşaqlarının sayında kəskin azalma var. Sosioloqlar bildirir ki, cəmiyyətə də kişilərin sayının bu artımla davam etməsi ölkənin acınacaqlı nəticələrlə üz-üzə qalması halına gətirib çıxara bilər. Bura gender bərabərsizliyi, zorakılıq, erkən nikah,

SOS: Qız uşaqlarının sayı kəskin azalıb - Bir rəqəmin arxasındakı gerçək

Sosioloq selektiv abortların geniş yayılmasını cəmiyyətin kişi mərkəzli təbiəti ilə əlaqələndirir

insan alveri və kriminal səviyyənin artması da aiddir.

Sosioloqlar isə düşünür ki, adətən qız uşaqlarına olan isteksizlik inkişaf etməmiş, patriarxal cəmiyyətlərdə özünü göstərir. Buna səbəb isə ailələrin qızları zəif hesab etməsidir. Belə ki, bu sayaq cəmiyyətlərdə qadınların hüquqları daha çox pozulur. Qız uşaqları qəbul edilmədiyi və tək uşaq istəyi səbəbindən tez-tez götürülür.

Azərbaycanda selektiv abort geniş yayılıb. Doğrudur, qanunvericilikdə cinsi mənsəbiyyətinə görə ayrı-seçkilik yol verilməzdir. Bununla belə, Azərbaycan selektiv abortların ümumi mənzərəsinə görə dünyada liderdir. Bir çox ailələrdə qadınların reproduktiv sağlamlıq hüquqları qorunmur, ailə üzvlərinin istəyinə əsasən qadın hamiləliyi süni şəkildə dayandırmağa məcbur edilir. Bəzən də qadın yalnız qız uşaqlarını dünyaya gətirdiyi üçün tərk edilir.

Amma bəzi mütəxəssislərə görə, ölkəmizdə oğlan uşaqlarının sayının çox olmasının müsbət tərəfləri çoxdur. Birinci növbədə ordumuz üçün vacibdir. Həmçinin güc strukturlarında və müxtəlif ağır işlərdə kişilərin sayının çox olması şərtidir. Bu məsələnin mənfi tərəfi odur ki, bəzi analar öz övladlarını dünyaya gətirmədən tələf edirlər. Yeni selektiv abortla bağlı problemlər də var. Bu isə birbaşa

mənəviyyət məsələsidir. Yeni valideyn öz övladının qətlinə razı olur. Bu baxımdan həmin valideynlərin özlərində də psixoloji dəyişikliklər olur və cəmiyyətə neqativ enerji ötürürlər. Ümumiləşdirsək, təbii yolla oğlan uşaqlarının sayının artımı müsbət haldır, azalması təhlükədir.

Mövzu ilə bağlı sosioloq Üzeyir Şəfiyev "Yeni Müsavat"a danışib. Sosioloq selektiv abortların Azərbaycanda geniş yayılmasını cəmiyyətin kişi mərkəzli təbiəti ilə əlaqələndirib. O, bildirib ki, bu sahədə Azərbaycan dünyada lider ölkələrdən biridir: "Selektiv abort statistikasına görə biz dünya üzrə, hətta ən çox əhalisi olan Çin Xalq Respublikasına belə üstələyirik. Hətta Çin selektiv abortlara görə Azərbaycandan geri qalır.

Selektiv abortlar Azərbaycan cəmiyyəti üçün spesifikdir. Çünki Azərbaycan ənənəvi, kişi mərkəzli cəmiyyətdir. Burada patriarxal düşüncə mövcuddur və belə bir cəmiyyətdə oğlan uşaqlarına daha çox üstünlük verilir. Bu, qeyd etdiyim kimi, cəmiyyətimizin kişi mərkəzli təbiətinin irəliləməsidir. Ona görə də selektiv abortlar, təəssüf ki, bu gün aktualdır".

Sosioloq qeyd edib ki, oğlan uşaqlarına yönəlik bu üstünlük qədim zamanlardan bəri formalaşan arxetipik düşüncələrin nəticəsidir:

"Selektiv abort cəmiyyəti-

mizdə arxetip yanaşmalarla bağlıdır. Yeni məlum olduğu kimi, cəmiyyətimizdə hər zaman oğlanlara "düşməni çəpəri" kimi yanaşıblar. Bu, orta əsr düşüncəsindən irəliləyir. Hətta orta əsr və daha əvvəlki dövrlərdə də bu var idi. Bizim "Dədə Qorqud" eposunda da buna rast gəlirik. Məsələn, qız uşağı olanları qara çadra, oğlan uşağı olanları isə ağ çadra göndərirdilər. Yeni zaman-zaman bu arxetip yanaşma nəsil-dənəslə ötürülərək yaşayıb.

Bu gün də görürük ki, statistika əsasən, əhali arasında 25-30 yaşa qədər oğlanlar üstünlük təşkil edir. Lakin 30-35 yaşdan sonra artıq qadınların sayı yavaş-yavaş artmağa başlayır. Eləcə də ahılar arasında qadınlar üstünlük təşkil edir.

Ümumiyyətlə, məlum olduğu kimi, qızlar doğularkən daha güclü immunitetə malik olur, oğlan uşaqlarının isə həyatda qalma ehtimalı daha az olur. Müharibələr zamanı, nəqliyyat qəzalarında da daha çox kişilər həlak olur. Çünki nəqliyyatdan istifadə daha çox kişilərin payına düşür.

Eyni zamanda kişilər arasında ölüm nəticələnən davadaş halları da daha çox müşahidə olunur. Beləliklə, 30 yaşdan sonra kişilər və qadınlar arasında say nisbəti qadınların xeyrinə dəyişir".

Üzeyir Şəfiyev abortlarla bağlı qanunvericiliyə də toxu-

naraq bildirib ki, mövcud qanunlar daha çox qadın hüquqlarını mərkəzə alır:

"Abortların qadağan olunması ilə bağlı bəzi qanunlar var, amma bu qanunların özü də qadın mərkəzlidir. Məsələn, abortla bağlı qanunlara diqqət yetirdikdə, həm Nazirlər Kabinetinin qərarına, həm də digər normativ sənədlərə baxanda görürük ki, bu qanunlar daha çox qadınlar üçündür. Dövlət abort edilməsi ilə bağlı yalnız ananın hüququnu tanıyır. 12 həftədən 22 həftəyə qədər yalnız sosial və tibbi əsaslarla aborta icazə verilir. Yeni görürük ki, bu məsələ ilə bağlı qanun və qadınlar uşaq mərkəzli deyil, qadın mərkəzlidir. Bu baxımdan hesab edirəm ki, selektiv abortlarla bağlı daha uşaq mərkəzli qərarlar verilməlidir.

Doğrudur, Nazirlər Kabinetinin qərarı var ki, uşağın doğulmasına qədər cinsiyyətinin müəyyən edilməsi ilə bağlı qadağa qoyulub. Ancaq hesab edirəm ki, bu qərarların icrası üzərində nəzarət mexanizmi gücləndirilməlidir".

Sosioloq təklif edir ki, Cinayət Məcəlləsinə də bu istiqamətdə dəyişiklik edilə bilər:

"Bəlkə də abortlarla bağlı Cinayət Məcəlləsində dəyişiklik etmək olar ki, ananın dövlət dövləti bəlli bir müddətdən sonra öldürülməsi insan qəsdini kimi dəyərləndirilsin. Bu, daha cəzalandırıcı ola bilər.

Daha bir məsələ: çox yax-

Şəxsiyyət vəsiqələrində nələr dəyişəcək?

Azərbaycanda şəxsiyyət vəsiqəsinin forması və üzərində olan məlumatların dairəsi dəyişir.

Modern.az Xəzər TV-yə istinadən xəbər verir ki, Milli Məclisin iyulun 4-də keçirilən iclasında müzakirəyə çıxarılan "Azərbaycan Respublikası vətəndaşının şəxsiyyət vəsiqəsi haqqında" qanuna təklif olunan dəyişiklikdə əksini tapıb.

Təqdim olunan qanun layihəsi Azərbaycan Respublikası vətəndaşının şəxsiyyət vəsiqəsinin Beynəlxalq Mülki Aviasiya Təşkilatının (ICAO) 9303 nömrəli standartının tələblərinə uyğunlaşdırılması, həmçinin şəxsiyyət vəsiqəsinin istifadəsi üzrə yaranmış bəzi çətinliklərin aradan qaldırılması məqsədilə hazırlanıb.

Şəxsiyyət vəsiqəsində əks olunan məlumatların tərkibinin yenilənməsi təklif olunur. Belə ki, şəxsiyyət vəsiqəsində göstərilən məlumatlara yaşayış yeri və vətəndaşlıq məlumatları əlavə edilir. Eyni zamanda elektron daşıyıcıda (çipdə) əvvəlki variantla müqayisədə yalnız daha zəruri məlumatların saxlanması təklif olunur.

Təklif olunan digər dəyişiklik ondan ibarətdir ki, vətəndaşın ailə vəziyyəti, valideynləri, uşaqları, hərbi vəzifəsi və digər məlumatlar artıq birbaşa elektron daşıyıcıda deyil, İAMAS (idarelərarası avtomatlaşdırılmış məlumat-axtarış sistemi) vasitəsilə saxlanılacaq və kriptografik mühafizə olunacaq.

Marketlər əhaliyə belə "torba tikir"

"Marketlərin plastik torbalar üzərində loqolar yerləşdirilməsi reklam baxımından effektiv və simvolik xarakter daşıyır". Bu sözləri Axar.az-a açıqlamasında Liberal İqtisadçılar Mərkəzinin sədri, iqtisadçı Akif Nəsirli bildirib.

"Sadəcə sual: Siz heç marketin loqosunu torbanın üzərində görüb, mehiz buna görə həmin marketdən alış-veriş etməsinizmi? Təbii ki, yox. Bu cür reklam sadəcə görüntü naminə edilir, real təsiri yoxdur.

Hüquqi cəhətdən isə üzərində reklam olan torbanın pulla satılması həm istehlakçı hüquqlarını pozur, həm də "Reklam haqqında" qanunun prinsiplərinə uyğun gəlmir. Əgər bir torba reklam daşıyıcısıdırsa, o zaman istehlakçıya pulsuz təqdim olunmalıdır. Reklam olan vasitənin satılması həm etik, həm də hüquqi baxımdan suallar doğurur.

Beynəlxalq təcrübədə reklam daşıyıcısı olan məhsullar - qəzet, jurnal, broşür, çanta və s. - ya pulsuz paylanır, ya da reklamdan gəlir sosial məqsədlərə yönəldilir. Azərbaycanda isə marketlər bu praktikadan sui-istifadə edirlər. Marketlər həm reklam yerləşdirir, həm də bu torbanı istehlakçıya pulla satır. Bu isə nə qanunvericiliyə uyğundur, nə də ədalətli. İstehlakçılar hüquqi yolla bu hallara qarşı çıxıb təzminat tələb edə bilər, lakin bunun üçün mövcud mexanizmlər çox mürəkkəb və vaxt apardıcıdır", - o bildirib.

şılardı ki, maarifləndirmə iş-

ləri də genişləndirilsin. Doğrudur, bir sosioloq kimi deyə bilərəm ki, orta perspektivdə Azərbaycanda bu problem olmayacaq. Çünki ailə planlaşdırılmasında artıq çoxuşaqlı ailələrə üstünlük verilir. Uşağı bir və ya iki uşaq planlaşdırılır. Birinci uşağın abort edilməsi ehtimalı çox aşağıdır. Çünki birinci uşağı abort etdirmək çox risklidir. İkinci və üçüncü uşaqlarda isə artıq selektiv abort ehtimalı artır. Hesab edirəm ki, bununla bağlı bir qədər qərar və qanunlarda da təkmilləşdirmə

aparmaq mümkündür.

Elə qızlar var ki, oğlanlardan daha bacarıqlıdır, valideynə qarşı daha qayğıkeş və diqqətli. Hesab edirəm ki, bu fikir ətrafında maarifləndirmə işləri aparmaq lazımdır.

Beləliklə, hazırda qızların sayının az olmasını sosial siqnal kimi qarşılamıram. Çünki qeyd etdiyim kimi, qızların azlığı əsasən 30 yaşa qədər müşahidə olunur. 30 yaşdan sonra isə statistikada qızlar, yeni qadınlar üstünlük təşkil etməyə başlayır."

✉ **Xalidə Gəray,**
"Yeni Müsavat"

Bakı-Moskva münasibətlərində gərginlik ikinci günahı üzündən qalmaqda davam edir. Bu da öz növbəsində Azərbaycanla Rusiya arasında iqtisadi əlaqələri, həmçinin ortaq iqtisadi-logistik layihələrin taleyini istər-istəməz gündəmə gətirir.

Söhbət xüsusən də Şimal-Cənub Dəhlizindən və bu dəhlizin hər iki tərəf üçün önəmindən gedir. Bundan əlavə, Rusiya Avropanın almaqdan imtina etdiyi təbii qazının Azərbaycan üzərindən İrana çatdırılmasını nəzərdə tutan böyük layihə hazırlamaqdadır. Bu layihənin reallaşması isə bilavasitə Azərbaycanın mövqeyindən asılıdır.

Qeyd edək ki, Rusiya mətbuatında ölkələr arasında itisadi əlaqələrin qırılması variantının tərəflərə təsirləri barədə müxtəlif ekspertlərin yüzlərlə rəyi dərc olunmaqdadır. Onlar bir qayda olaraq, Azərbaycanın Rusiyaya ixrac və oradan idxaldan asılılığını qabardaraq, əlaqələrin məhdudlaşmasından Bakının daha çox zərər görəceyini vurğulayırlar. Bu zaman onlar bir sıra statistik rəqəmlərə istinad edirlər. Belə ki, 2024-cü ilin yekunlarına görə, Azərbaycanın enerji sektorundan kənar əsas ixrac malları plastik və plastik məmulatlar (368,9 milyon dollar), qızıl (211,9 milyon dollar), pambıq (177,1 milyon dollar), ekzotik meyvələr (175,5 milyon dollar), pomidor (175,4 milyon dollar), minik avtomobilləri (171,7 milyon dollar), qoz-fındıq (131,3 milyon dollar), gübrələr (126,2 milyon dollar), alüminium təbəqələr (110,1 milyon dollar) və çeyirdəkli meyvələr (99,4 milyon dollar) olub. Bu malların ən azı yarısının əsas alıcısı Rusiyadır. Azərbaycanın çeyirdəkli meyvələrinin ixracında Şimal qonşunun xüsusi çəkisi (98 faiz, 97,1 milyon dollar), pomidorda 96 faiz (168,7 milyon dollar), ekzotik meyvələrdə 87 faiz (153,4 milyon dollar), plastik məmulatlarda 64 faiz (235,7 milyon dollar), qoz-fındıqda 53 faiz (70,2 milyon dollar) təşkil edib.

Rusiyadan idxala gəlinə, qonşu ölkənin ekspertləri bildirirlər ki, Azərbaycan daxili istehlak üçün Rusiyanın Urals neftini (2024-cü ildə 1,53 milyon ton) alır və özünün premium Azeri Light markalı neftini ixrac edərək bu əməliyyatlardan "yaxşı gəlir əldə edir". BMT-nin əmtəə ticarəti statistikasına görə, keçən il neft və onun distillə məhsullarının daxil olduğu "mineral yanacaq" əmtəə qrupu Rusiyanın Azərbaycana ixracının demək olar ki, üçdə birini (1,18 milyard dollar) təşkil edib. Bu ilin ilk dörd ayında qiymətli daşlar və metallar li-

latlar, aqrar sənaye məhsulları ilə bağlı ixrac coğrafiyasını genişləndirmək qısa müddətdə mümkündür. Ötən il 600 milyon dollar qiymətləndirilən sırf aqrar məhsullara gəlincə, hətta heç bir hissəsinə yeni bazar tapılmasa belə, Azərbaycanın itkisi Rusiyanınkindən qat-qat az olacaq. Ötən il Rusiyadan Azərbaycana 3,6 milyard dollarlıq mal və məhsul satılıb. Bu ilin dörd ayında bu göstərici 1,5 milyard dollar təşkil edib. Belə böyük bir bazarı itirmək inkişaf etmiş ölkələrin bazarlarından qovulan Rusiya üçün heç də kiçik itki olmayacaq.

Rusiyanın Azərbaycanla

milyard avro olan ümumi dəyərinin böyük hissəsini - 1,3 milyard avrosunu dövlətlərə-rası kredit kimi İrana ayıracaq. O vaxtdan bəri zəruri torpaq alınması işlərinin yubanmasından sonra bu ilin may ayında Rusiya və xəttin tikintisi üzrə tədqiqat işlərinə başlayıb. Bu hissənin tikintisi çərçivəsində 162 km dəmir yolu xəttinin çəkilməsi, səkkiz yeni stansiyanın, 56 yol qovşağının, 73 körpünün, 30 yol ötürücüsünün tikintisi nəzərdə tutulub. Gözlənilir ki, Rəşt-Astara xəttinin tikintisi Ust-Luqadan Bəndər Abbası fasiləsiz tranzit axını və il-də ən azı 15 milyon ton yükün

Şimal-Cənub Dəhlizi bağlansa... - ortaq layihələr təhlükədə?

Bölgədə yaranmış gərginlik iqtisadi-logistik layihələrin taleyini istər-istəməz gündəmə gətirir

derdir - Azərbaycana ixracın 29 faizi və ya 439,4 milyon dollar. İkinci yerdə mineral yanacaq - yanvar-aprel üçün 24 faiz və ya 355,3 milyon dollar - qərarlaşıb. Qara metallar da Azərbaycana tədarük edilən ilk üçlük sırasında - 7 faiz və ya dörd ayda 103,8 milyon dollar.

Rusiya Prezident Akademiyasının Beynəlxalq Ticarət Araşdırmaları Mərkəzinin direktoru Aleksandr Knobel bu göstəricilərə əsasən iqtisadi əlaqələrin dayanmasından daha çox Azərbaycanın zərər görəceyini deyir: "O, təkcə bazarı və təchizatçı deyil, həm də logistik tərəfdaşını itirəcək. Rusiya yerli itkilərlə və ayrı-ayrı mallar üçün qiymətlərin qalxması ilə üzləşəcək, lakin axınları yenidən konfigurasiya edə və boşluğu digər bazarlarla kompensasiya edə biləcək."

Knobel qeyd edir ki, Azərbaycan üçün Rusiya ən mühüm satış bazarlarından biridir. 2024-cü ildə Azərbaycan ixracının təxminən 1 milyard dolları Rusiyaya gedib, üçdə ikisi kənd təsərrüfatı məhsullarıdır: meyvə, tərəvəz, konservlər. Knobel qeyd edir ki, bu istiqamətin itirilməsi fermerlərin və emal müəssisələrinin gəlirlərinin kəskin azalması deməkdir: "Əvəzedicini tez tapmaq mümkün olmayacaq: Avropa və Fars

körfezi ölkələrində ciddi keyfiyyət tələbləri var və orada logistika daha bahadır. Daxili bazar bütün həcmi qəbul edə bilməyəcək və bu, istehsalçıların qiymətlərinin aşağı düşməsinə, məhsulun azalmasına və kəndlərdə işsizliyin artmasına səbəb olacaq."

Knobel fikrincə, Rusiya üçün itkilər daha az olacaq - Rusiyanın xarici ticarətinin cəmi 0,6 faizi Azərbaycanın payına düşür və makroiqtisadi baxımdan bu, əhəmiyyətsizdir. Lakin ekspert etiraf edir ki, bəzi sənaye sahələri - yanacaq, metal, taxıl və avadanlıq tədarükçüləri üçün Azərbaycan bazasının itirilməsi çətinliklər yaradacaq: "Bu, xüsusilə Azərbaycanın minimal logistika xərcləri ilə rahat və etibarlı alıcı olduğu cənub bölgələrinə təsir edəcək. Eyni zamanda Xəzər dənizi ilə tranzit də zərər görəcek: Rusiya Şimal-Cənub dəhlizində tərəfdaşını itirir və bu, nəqliyyatın səmərəliliyini və ölkənin cənubunda nəqliyyat infrastrukturuna investisiyanı azaldır."

Knobel deyir ki, Rusiya istehlakçısı da təsirini hiss edəcək: "Azərbaycan qışda təzə pomidor və xurmanın Rusiyaya aparıcı tədarükçüsüdür. Bu olmasa, bu məhsulların qiymətləri xüsusilə ilin sonunda bahalaşacaq. Türkiyə və İran həcmli qismən kompensasiya edə biləcək-

lər, lakin həmişə eyni qiymətlərlə və eyni sabitliklə deyil". Azərbaycan Rusiyaya pomidor tədarük edir, çünki ölkə idxalda ondan asılı olaraq qalır. O qeyd edib ki, Azərbaycandan Rusiya bazarına pomidor idxalının payı 30-35 faiz təşkil edir. Ölkələr arasında vəziyyətin gərginləşməsi səbəbindən hələlik bu tərəvəzin tədarükü ilə bağlı heç bir problem yoxdur.

Göründüyü kimi, Rusiya ekspertləri qismən də olsa, Azərbaycanla əlaqələrin dayanmasından ölkənin görə biləcəyi zərərləri etiraf edirlər. Onlar Rusiyadan neft və yanacaq almasını Azərbaycanı həssas duruma salan amil kimi qeyd edirlər, realıqda isə bu alışlar 2023-cü ildən - Rusiya neft və neft məhsullarının Avropaya tədarükü qadağan olunduqdan sonra başlayıb. Azərbaycanın bu addımları məhsullarını reallaşdırmağa bazar tapmayan Moskvaya bir növ, dəstəkdir. 2023-cü ilə qədər alınmırdı, Azərbaycan bəyem özünü təmin edə bilmirdi həmin məhsullarla?

Azərbaycanın Rusiyaya ixracına gəlincə, göstərici Rusiyadan idxaldan az qala 4 dəfə azdır. Onun dayanması zamanı bir sıra məhsullar üzrə ixracın diversifikasiyası qısa müddətdə təmin oluna bilər. Xüsusilə plastik məmu-

münasibətləri pisləşdirməkdən iqtisadi itkilərinə Şimal-Cənub Nəqliyyat dəhlizi mühüm yer tuta bilər. Məlum, Avropa limanlarında arzuolunmaz ölkə elan edilən Rusiya üçün Hindistanla əlaqələrin təmin olunması son dərəcə vacibdir. Hazırda bu ölkə Rusiya neftinin ən böyük alıcısıdır. Qərbin ağır sanksiyaları üzündən satdığı neftin dəyərinin xeyli hissəsini Hindistandan mal və məhsullarla almağa məcburdur. Bu ticarətin dəniz yolu ilə reallaşması müddət uzunluğu və nəqliyyat xərcləri baxımından sərf etmir. Ona görə də Rusiya dəhlizin mümkün qədər qısa müddətdə tam işlək hala gəlməsində son dərəcə maraqlıdır. Rusiyanın öz şirkətlərinin apardığı hesablamalara əsasən Şimal-Cənub dəhlizinin Azərbaycan üzərindən keçən Qərb qolu Qazaxıstan-Türkmənistandan reallaşan Şərq və Xəzər dənizi üzərindən olan Mərkəz qollarından daha səmərəlidir: həm müddət, həm də xərclər baxımından. Məhz bu amilə görə Rusiya dəhlizin Qərb qolunun İran ərazisindəki mühüm komponenti olan Rəşt-Astara dəmiryol xəttinin tikintisini maliyyələşdirməyi üzərinə götürüb. 2023-cü ilin mayında iki ölkə arasında imzalanan müqaviləyə əsasən Moskva xəttin tikintisinin 1,6

daşınmasını təmin edəcək.

Hətta iyunda baş verən münaqişə zamanı İsrailin Rəşt şəhərində yerləşən sənaye zonasını, Bəndər-Abbası bombalayanda belə Rusiya dəmiryol xəttinin mühəndis-texniki layihələndirməsini dayandırmadı, mütəxəssislərini İrandan çıxartmadı. Yeri gəlmişkən, İsrailin zərbələri nəticəsində böyük dağıntı və itkilərə məruz qalan, ABŞ tərəfindən neft satışına qarşı sanksiyalar sərtləşdirilən İran Rəşt-Astara dəmiryol xətti üzrə işləri vaxtında yerinə yetirməsi ciddi sual altına düşüb. Eyni vəziyyət Şimal-Cənub dəhlizinin Şərq və Mərkəz qollarında da yaranıb: hər iki qolda yükdaşımaları zəruri həddə çatdırmaq Qərb qolundan daha böyük investisiyalar tələb edir. Bu isə o deməkdir ki, Rusiyanın İran və Hindistanla yükdaşımalarda Azərbaycanı ehtiyacı daha da artacaq. Belə bir məqamda Azərbaycanla münasibətlərin qırılma həddinə çatdırılması, əlbəttə, Rusiya üçün ciddi zərbə olar. Azərbaycan, Rusiyadan fərqli olaraq, üzərinə götürdüyü öhdəliklərə sadıqlığını dəfələrlə sübut edib. Lakin tərəfdaş ölkə düşmənçilik yolu tutarsa, Bakının öz maraqlarına uyğun addım atmaqdan başqa yolu qalmır...

□ **Dünya SAKIT,**
"Yeni Müsavat"

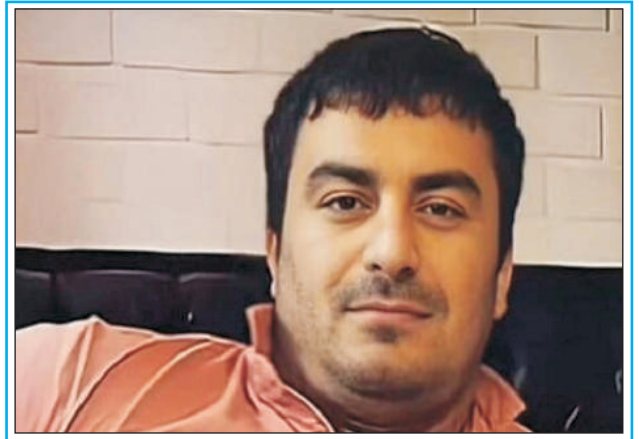
Yay fəslinin qızmar günləri Bakı küçələrində çalışan ictimai nəqliyyat sürücüləri üçün ciddi təhlükə mənbəyinə çevrilir. Xüsusilə köhnə model, kondisionersiz avtobuslarda çalışan sürücülər saatlarla həyətsiz, qapalı və isti şəraitdə qalırlar. Onların saatlarla qapalı və isti şəraitdə işləməsi sağlamlıqlarına və sürücülük performansına təsir edir.

seyinli bu məsələnin çoxsaylı səbəblərini açıqlayır: “Ən önəmli faktorlardan biri ictimai nəqliyyat sektorunun köhnəmiş avtobus parkıdır. Hazırda Bakı və ətraf ərazilərə xidmət edən sərnişin avtobusları arasında hələ də ötən əsrə aid köhnə “DAEWOO” modelləri, həmçinin Koreya, Çin və Türkiyə istehsalı olan avtobuslar mövcuddur. Bu avtobusların istismar müddəti çoxdan başa çatıb və ar-

Metrosunda da kondisionersiz vaqonlar hələ də işləyir. Metroda təkmilləşdirmə işləri aparılsa da, yeni stansiyaların tikintisi və vaqonların alınması hələ də gündəmdədir.

İlqar Hüseynli qeyd edir ki, ictimai nəqliyyatın keyfiyyətini artırmaq üçün ən effektiv addım brutto müqavilə sisteminə keçmək olacaq: “Brutto müqavilələri modelinə əsasən, daşıyıcı şirkətlərə hər kilometrə görə müəyyən

lə təchiz olunur. Amma nəqliyyat vasitələrində kondisionerlər olmayanda da onlar sürülüb. Bu baxımdan hesab edirəm ki, məsələyə faciəvi aspektdən yanaşmaq düzgün deyil. Hər bir halda əgər kondisionerli nəqliyyat vasitəsi əldə etmək mümkündürsə, bunu etmək lazımdır. Bütün dünyada, demək olar ki, bütün nəqliyyat vasitələri kondisionerlə təchiz olunub. Odur ki, bu artıq zərurətə

Tarzan “Kürd Amo”nu niyə öldürüb?- Təfərrüat

Mərhum kriminal avtoritet “Lotu Quli”nin yaxın adamlarından biri olan “Kürd Amo” ləqəbli Əhməd Ərəbovun qətlinin təfərrüatları məlum olub. “Kürd Amo” həmkəndlisi 37 yaşlı Tarzan Şamilov tərəfindən maşınla vurularaq öldürülmü.

Musavat.com xəbər verir ki, hadisədən bir neçə gün əvvəl tərəflər arasında mübahisə olub və onlar əlbəyaxa dava ediblər. Qohumlar onları barışdırmağa çalışsalar da, buna nail ola bilməyiblər.

İlkin məlumatlarda tərəflər arasındakı müahisənin torpaq üstündə başladığı bildirilsə, də cinayət işi materiallarında başqa təfərrüatlar üzə çıxıb. Məlum olub ki, hadisədən bir neçə gün əvvəl onlar əkin sahəsinin yanında görüşüblər.

Tarzan dayısı Nizami torpaq sahəsini suvaran zaman onun yanında olub. “Kürd Amo” həmin əraziyə gələrək Tarzanın dayısı Nizami ilə mübahisə edib. Mübahisəyə qoşulan Tarzan sonradan “Kürd Amo” ilə əlbəyaxa dava edib. Bu zaman “Kürd Amo”nun da yanında iki nəfər olub. Onlar tərəfləri sakitləşdiriblər və hadisə yerindən uzaqlaşmışlar.

Məhkəmədə dindirilən Tarzan ifadəsində deyib ki, “Kürd Amo” ilə əvvəllər arasında ədavət və düşmənçilik olmayıb. Tarzanın dediyinə görə hadisədən bir gün sonra Əhmədin evində görüş olub: “Ertəsi gün dayım hadisə ilə bağlı ailemə məlumat verdi. Atam Əhmədin atasına zəng edib danışdı. Sonra dayım Nizami ilə birlikdə Əhmədgilə getdik. Əhmədin atası Temur kişi bizi evə dəvət etdi. Mən Əhmədə “sənə yaxşılıqdan başqa nə etmişəm ki, mənə qarşı elə hərəkətlər edərsən” dedim. Əhməd dedi ki, tələsmə, gör mən sənə neyniyəcəm. Əhmədin atası mənə dedi ki, oğlum səni çağıranda yanına getmə, əsəbidir. Sonra çıxıb evə getdik”.

Daha sonra Əhmədin valideynləri Tarzanın dayısı ilə gedərək tərəfləri barışdırmaq üçün danışmışlar. Həmin ərəfədə isə Əhmədlə Tarzan yolda bir dəfə rastlaşmışlar.

Tarzanın sözlərinə görə, Əhməd maşınla onun yanından keçən zaman avtomobilin içərisinə baxıb:

“Sonra dayım, əmim və Əhmədin atası yenidən görüşdülər ki, bizi barışdırınsınlar. Amma Əhməd onlara deyib ki, heç kim bizim işimizə qarışmasın, özümüz həll edəcəyik. Həmin gün yolda Əhmədlə qarşılaşdıq. Maşında oğlum da var idi. Əhməd mənə dedi ki, tələsmə, səni tək tutacam”.

Hadisə günü baş verənlərdən danışan Tarzan deyib ki, yolda Əhməd maşınla anidən qarşısına çıxdığı üçün onun maşınını arxadan vurub: “Geri dönüb evə qayıtmaq istədim. Dava olmasını istəmədim. Maşının sürətini artırıb getmək istəyəndə Əhməd anidən avtomobildən çıxıb qarşıma keçdi. Maşının ön sağ tərəfinə dəydi. Məsafə az olduğundan əyləci sıxa bilmədim. Hadisənin şokunda olduğumdan dayanmadım. Əhmədin maşınında Rəvan da var idi. Ona görə oradan getdim. Bibimlə gedib hadisə barədə məlumat verdim. Əhmədə kömək etmələrini xahiş etdim”.

Tarzan deyib ki, Əhmədin üstündən bilərək maşınla keçməyib. Tarzanın “Kürd Amo”nu avtomobillə qəsdən vürməsinə şahidlik edən Rəvan olub. Rəvan “Kürd Amo”nun avtomobilində olub. İstintaq orqanı Rəvanın ifadəsini əsas sübut kimi qiymətləndirib. Rəvan bildirib ki, Tarzan sürətlə onları arxadan vurandan sonra Əhməd maşından düşüb. Bu zaman Tarzan yenidən sürətini artıraraq Əhmədi vuraraq bir neçə metr sürüyərək yolun kənarına atıb.

Məhkəmə araşdırması zamanı istintaqın gəldiyi nəticə həqiqətə uyğun hesab edilib. Tarzanın “Kürd Amo”nu bilərəkdən maşınla vurub öldürdüyü şahid ifadələri ilə təsdiq edilib. Tarzan xüsusi amansızlıqla qəsdən adam öldürmə maddəsi ilə təqsirli bilinərək 17 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

□ Musavat.com

Sərnişinlərin kondisionersiz

avtobus dərdi

İctimai nəqliyyatda bu problemin həlli üçün yollar bəllidir, amma...

Nəqliyyat eksperti Rövşən Həsənov Yenisa-bah.az-a deyib ki, Bakının ətraf qəsəbələrində və bölgələrdə fəaliyyət göstərən bəzi ictimai nəqliyyat vasitələrinin texniki vəziyyəti ürəkəçən deyil. Ekspert məsul qurumların məsələ ilə bağlı tədbir görəcəyini ümid edir. “İctimai nəqliyyatın əsas daşıyıcı qüvvəsi olan sürücülərin iş şəraiti yaxşılaşdırılmadan nə xidmətin keyfiyyətindən, nə də sərnişin məmnunluğundan danışmaq mümkündür. Ona görə də mövcud vəziyyətin tənzimlənməsi üçün nəqliyyat sahəsinə cavabdeh qurumların, xüsusilə Bakı Nəqliyyat Agentliyinin və Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyinin bu məsələyə xüsusi diqqət ayırması zəruridir”, - ekspert çağırış edib.

Nəqliyyat məsələləri üzrə ekspert Rauf Ağamirzəyev Modern.az-a açıqlamasında bildirib ki, məsələni həll etmək üçün brutto müqavilələrə keçid təmin olunmalıdır:

Ekspert onu da vurğulayıb ki, avtobus daşımaları şəhərdə ən yüklənmiş nəqliyyat növüdür və bu cür problemlərin baş verməsi bu səbəblə gözləniləndir. Sosial-strateji Tədqiqatlar və Analitik Araşdırmalar İctimai Birliyinin sədri İlqar Hüseynli də Bakı şəhərində ictimai nəqliyyat sisteminə kondisioner məsələsinin hələ də həllini tapmayan vacib problemlərdən biri olduğunu vurğulayıb. Sosioloq İlqar Hü-

tiq sərnişinlər üçün ciddi narahatlıq yaradır. Oturacaqlar qırıq-sökük, mühərriklər isə düzgün işləməyərək, zəhərli qazların salonun içinə yayılmasına səbəb olur. Bu avtobuslarda kondisioner olsa da, işləməməsi və ya sərnişinlərə qabiliyyətinin olmaması sərnişinləri əlavə çətinliklərə bu vəziyyəti belə izah edirlər: “Kondisioner işləyəndə mühərrik sönür”. Bu cür texnoloji problemlər sərnişinlər üçün narahatlıq yaradır və ictimai nəqliyyatdan istifadəni mənfi təsir edir.

Məsələn, “Bakubus” avtobuslarında da eyni problem yaşanır. Kondisionerin işləməsi ilə bağlı problemlər sürücülər tərəfindən qabarıq şəkildə vurğulanır və bu da sərnişinlərin narazılığına səbəb olur. Bundan əlavə, Bakı

ödəniş edilir. Bu yanaşma daşıyıcıların sərnişin sayına görə yox, müəyyən olunmuş marşrut üzrə sərnişinləri nəqliyyat nöqtələrinə çatdırılmasına əsaslanır. Hazırda daşıyıcı şirkətlər yalnız öz imkanları ilə bu işi yerinə yetirirlər və maliyyə çətinlikləri səbəbindən lazımi təkmilləşdirmələri həyata keçirə bilmirlər. Brutto müqavilə sistemi isə bu boşluğu aradan qaldırır və ictimai

may nəqliyyata daha çox investisiya cəlb edər. Həmçinin, sərnişinlərin rahatlığını təmin edəcək tələblər qoyularaq, daşıyıcıların müvafiq standartlara uyğun fəaliyyət göstərməsi təmin edilir. (sherg)

İl 2025, süni intellekt əsri, həyatımız sürətlənib, global-lərlə üz-üzə qoyur. Sürücülər bu vəziyyəti belə izah edirlər: “Kondisioner işləyəndə mühərrik sönür”. Bu cür texnoloji problemlər sərnişinlər üçün narahatlıq yaradır və ictimai nəqliyyatdan istifadəni mənfi təsir edir.

Professor Adil Qeybullah hesab edir ki, məsələnin çox şisirdilməsi düzgün deyil. Həkim “Yeni Müsavat”a şərhində bildirdi ki, avtobuslarda kondisioner olmalıdır: “Adətən uzun yol üçün nəzərdə tutulan avtobuslar kondisioner-

çevrilib. Üstəlik, kondisionerlərin saz vəziyyətdə olması yoxlanılmalıdır. Ümumiyyətlə, bütün növ kondisionerləri daim yoxlamaq lazımdır. O ki qaldı kondisionerin olmamasının sürücülərin və sərnişinlərin səhhətinə təsirinə, hesab edirəm ki, Azərbaycan tropik ölkə olmadığı üçün dəhşətli istilər müşahidə olunmur. Üstəlik, nəqliyyat vasitəsi hərəkət halında olan-

da salona daxil olan hava bir növ sərnişinlik yaradır. Diskomfort yaratsa da, kondisionerin olmamasının xüsusi təhlükəli vəziyyət yaratdığını düşünmürəm”.

Azərbaycan Yeriüstü Nəqliyyat Agentliyinin (AYNA) mətbuat katibi Tural Orucov hələ yay mövsümü başlamadan öncə mətbuata açıqlamasında bildirib ki, bununla bağlı daşıyıcılara tapşırıq verilib: “Hər il yay mövsümü başlamazdan əvvəl müntəzəm sərnişindəşım fəaliyyəti göstərən daşıyıcılara rəsmi qaydada xəbərdarlıq məktubu göndərilir. Havanın temperaturundan asılı olaraq avtobuslarda sərnişinlərin rahatlığı üçün sərnişinləndirmə sistemlərinin işlək vəziyyətə gətirilməsi tapşırığı verilib”.

□ Nigar HƏSƏNLİ, “Yeni Müsavat”

MUSAVAT

Son səhifə

N 114 (8724) 5 iyul 2025

Vanil yoxa çıxır: Milyardlarla insanın sevimli dadı təhlükə altındadır

Dünyanın ən populyar atırlandırıcılarından biri olan təbii vanil iqlim dəyişiklikləri səbəbindən yox olmaq təhlükəsi ilə üzləşib. Oxu.Az-ın verdiyi məlumata görə, bu barədə Belçikadakı Leven Katolik Universiteti və Kosta-Rikadakı Lankester Botanika Bağının alimləri xəbərdarlıq ediblər. Onların tədqiqatlarının nəticələri "Frontiers in Plant Science" jurnalında dərc olunub.

Bildinilir ki, iqlim dəyişiklikləri vanil orxideyaları ilə onların tozlandırıcıları arasında əlaqəni poza bilər. Vanilin əsas mənbəyi olan "Vanilla planifolia" bitkisi xəstəliklərə, quraqlığa və istiyə qarşı həssasdır. Tədqiqatçılar 11 vanil növü və 7 tozlandırıcı növünün yaşayış areallarını modeləşdiriblər. Ümumi nəticələrə görə, tozlandırıcıların böyük hissəsi yaşayış mühitini itirə bilər. Bu isə bir çox vəhşi vanil növünün məhvəsinə səbəb ola bilər.

Mütəxəssislər bildirirlər ki, vəhşi vanil növlərinin qorunması həm ekosistem, həm də kənd təsərrüfatı üçün vacibdir, çünki yetişdirilən növlər zəif genetik müxtəlifliyə malikdir və stres faktorlarına qarşı dayanıqsızdır. Alimlər vanilin qorunması üçün ekoloji və genetik tədqiqatların dərinləşdirilməsi və vəhşi populyasiyaların mühafizəsi üzrə birgə səylərə çağırırlar.

"Apple" çıpaq vəziyyətdə edilən videozəngləri qadağan edəcək

"iOS 26" əməliyyat sisteminin "beta" versiyasında "FaceTime" videozənglərində çıpaq görüntülərə qarşı yeni qoruma funksiyası işə salınıb. Oxu.Az bildirir ki, bu barədə "9to5Mac" portal xəbər yayıb. Yeni funksiya videozəng zamanı çıpaq bədəni aşkar edə bilər. Bu hal baş verdikdə, sistem avtomatik

olaraq zəngi dayandırır və istifadəçiyə xəbərdarlıq göstərir. İstifadəçi daha sonra zəngi davam etdirmək və ya dayandırmaq barədə qərar verə bilər. Əvvəllər bu alət yalnız uşaq "Apple ID"ləri üçün valideyn nəzarəti sisteminin bir hissəsi kimi nəzərdə tutulsa da, artıq bütün istifadəçilər üçün əlçatandır.

Funksiyanı aktivləşdirmək üçün "Ayarlar" "Məxfilik və təhlükəsizlik" "Açıq-saçıq məzmunu dair xəbərdarlıqlar" bölməsinə keçmək lazımdır. "Apple" vurğulayır ki, videozənglərin analizi yalnız cihazda aparılır və heç bir görüntü "Apple" serverlərinə göndərilir. Bu, şirkətin məxfilik siyasətinə tam uyğundur. Qeyd edək ki, "iOS 26" hələlik "beta" test mərhələsindədir. Yeni dizayna malik sistemin tam versiyasının sentyabr ayının ortalarında istifadəyə verilməsi gözlənilir.

Yaddaşı və diqqəti yaxşılaşdırmanın ən sadə üsulu açıqlandı

Britaniyanın Nortumbriya Universitetinin alimləri müəyyən ediblər ki, cəmi bir stəkan nanəli çay yaddaşı və diqqəti yaxşılaşdırır. Təcrübədə 20-56 yaş arası 25 nəfər iştirak edib. Bir qrup nanəli çay, digər qrup isə plasebo qəbul edib. Sonra iştirakçılar diqqət, yaddaş və sözləri xatırlama testləri keçiblər. Nanəli çay içənlər testlərdə daha yaxşı nəticə göstəriblər. Onların beyinlərinin diqqət və yaddaşa cavabdeh hissəsində qan dövranı da artıb. Alimlər bu effekti nanənin tərkibindəki mentolla izah edirlər.

Qeyd olunur ki, gələcəkdə daha geniş tədqiqatlar aparılacaq. Məqsəd - nanəli çayın beyinə necə təsir etdiyini və bu təsirin nə qədər davam etdiyini öyrənməkdir.

Bunları bilirsinizmi?

- * Tarixdə ilk odekolon taun xəstəliyinə qarşı profilaktik vasitə kimi istifadə edilib.
- * Las-Veqas kazinolarında saat olmur.
- * Qarışqa digər canlılarla müqayisədə ən böyük beynə malikdir. Təbii ki, bədəni ilə müqayisədə.
- * Məşhur nağıl yazarı Hans Xristian Anderson demək olar ki, bir sözü belə savadlı yazı bilmirmiş.
- * Bazar ertəsi günləri 25% bel travması və 33% ürək tutması halları daha çox baş verir.
- * Hər gün dünyada orta hesabla 33 yeni məhsul buraxılır, bunların 13-nü isə oyuncaqlar təşkil edir.
- * Orta hesabla insan həyatının iki həftəsini işıqforun rəngini dəyişməsinə gözləməyə sərf edir.
- * İnsan çay içməyə daha tez vərdiş edir, nəinki narkotikə.
- * Tualet kağızı 1857-ci ildə icad edilib.
- * Ağcaqanadları yenidən banan yemiş insanın ətri cəlb edir.
- * Xokkey şaybasının atılma sürəti saatda 160 km. çatıb.
- * Orta statistik hesabla bankomat il ərzində 250 dollar səhv hesablayır - müştərilərinin xeyrinə.
- * İl ərzində insan qabırğası 5 milyon dəfə hərəkət edir.
- * Dəvədəlləyi yeganə həşəratdır ki, başını çevirə bilər.
- * Dünyada baş verən 7 oğurluqdan yalnız birinin üstü açılır.
- * Dünyanın heç bir dilində dizin arxa hissəsinin adını verən bir söz yoxdur.
- * ABŞ əhəlisinin yalnız 55%-i Günəşin ulduz olduğunu bilir.
- * Son 4 min il ərzində insan hər hansı bir yeni heyvan növünü əhlişləndirməyib.
- * Dünyada hər 2 dəqiqədən bir zəlzələ baş verir.
- * Normal insanın yuxuya gəlməsi üçün orta hesabla 7 dəqiqə vaxt tələb olunur.

Süni intellekt sayəsində hamilə qaldı

18 ildir uşaq sahibi ola bilməyən cütlik süni intellekt sayəsində valideyn olmağa hazırlaşır. Milli.Az xəbər verir ki, ABŞ-də azospermi diaqnozu qoyulan və 18 il ərzində övlad sahibi ola bilməyən cütlik süni intellektin dəstəklədiyi "STAR" üsulu ilə hamiləlik xəbərini alıb.

Cütlik bu illər ərzində defələrlə süni mayalanma prosedurlarına müraciət etsə də, kişidə rast gəlinən nadir azospermi problemi səbəbindən heç bir nəticə əldə olunmayıb. Azospermi kişilərdə toxum mayesinde sperm hüceyrələrinin ümumiyyətlə olmaması ilə xarakterizə olunan ağır sonsuzluq formasıdır və çox zaman saatlarla aparılan mikroskopik axtarışlarda belə tək bir sperm hüceyrəsi tapılmaz.

CNN International-ın xəbərinə görə, son ümidlə Kolumbiya Universitetinin Doğum Mərkəzinə müraciət edən cütlik, burada süni intellektlə hazırlanan və "STAR" adlanan yeni üsulla tanış olub. Bu metod, adi üsullarla görünməyən spermləri süni intellektlə müəyyən etməyə imkan verir. Mərkəzə verilən nümunə süni intellekt sistemi ilə analiz edildikdən sonra, qeyri-mümkün kimi görünən nəticə ortaya çıxıb - cəmi üç ədəd sperm hüceyrəsi aşkarlanıb və bu hüceyrələr süni mayalanma üçün istifadə olunub.

Qadın müalicəyə cavab verərək qısa müddətdə hamilə qalıb. O, STAR metodu ilə hamilə qalan ilk qadın olub və hissələrini belə ifadə edib: "Həqiqətən hamilə olduğuma inanmaq üçün günlər lazım oldu. Hər səhər oyananda bunun yuxu olub-olmadığını düşünürəm."

Körpənin dekabr ayında doğulacağı gözlənilir. Mütəxəssislər bu metod üzərində araşdırmaların hələ davam etdiyini bildirsələr də, süni intellektin kişi sonsuzluğunda böyük ümidlər vəd etdiyini vurğulayırlar. CNN-ə görə, STAR kimi texnologiyalar gələcəkdə bir çox ailənin valideyn olmaq arzularını gerçəkləşdirə bilər.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Emil SALAMOĞLU

Lisensiya N: B 114
SAVİ: 1.500